

Sali Pálné Janka

Az én csodakertem

Köcsk, 2020. november 21.

2019 április

Kedves Olvasó, Drága Családom!

Sok-sok gondolkodás, vívódás, elmélkedés előzte meg az elhatározást, amíg elkezdtem megírni ezt a könyvet vagy inkább betölteni ezt a naptárt. Az indok pedig az, miként tudnám továbbadni legalább egy részét annak, amit fontosnak találok vagy inkább fontos lehet a kert szempontjából. Remélem, hogy nem fog unalmasra sikerülni.

Így kezdődött: 1970. november 21.

Ekkor kötöttem Papátokkal házasságot, ami után Borgátáról, a köcski Sali családhoz kerültem. Az esküvőnk után a szürke téli hónapok következtek. De nem csak a hónapok voltak téliesek, hanem az időjárás is, mert az maga volt a tél. A hőmérséklet alacsony, mínusz 10-15 Celsius fok volt, a magas hótakaró jótékonyan terült a tájra, az utakon hófúvások magasodtak, az emberek pedig összehúzták kabátjaikat. Ez a tél fenséges volt, de amennyi jót tett, annyi gondot is okozott. A természet ébredésével kezdett látszani a kert, aminek minden darabja hasznosítva volt. A kert az utcára merőlegesen terül el észak-dél irányban. Képzeletbeli széleit a mindenkori mezsgyét se magunk, se pedig egyik szomszédunk sem lépte át. A változáshoz nyomós ok kellett: ma a két telek együtt van bekerítve, mióta a Kovasits házat egy tíz fős család kibérelte két kutyával.

A Sali család igazi haszonkertet művelt a több mint 2200 négyzetméter területén. Volt cseresznye, meggy, körte, alma, ringló, öt sor szőlő és egy dareb málnás egészítette ki a gyümölcsfákat. A régi málnás alatt minden eső után gombamező nőtt ki az avarból. A tövisalja gomba kitűnő volt tojással és paprikásnak elkészítve egyaránt. Az előregedett málnás kiszedésével a gombatelepek is eltűntek s bizony nagy kár értük. De hát már Harangozó Teri is megénekelte – hiába együtt nem lehet minden. Azóta kárpótlásként az utóbbi években a ritkán előforduló nyári esők után a jóízű tyúkgomba honosodott meg és szolgál finom ételként. A málnás mellett nagy területű konyhakert terült el mindenféle zöldségekkel: sóskaival, hagymával, sárgarépával, zöldséggel és az elmaradhatatlan paprikával és paradicsommal. A paprika ágyás évente ötven sor volt, soronként húsz, azaz összesen 1000 tő paprikával. Ennek megfelelő méretű volt a többi növény területe is. Beültetéséhez Papátok minden évben friss, de érett trágyával megalapozott; kerettel ellátott, alacsony, csak a palántáknak való üvegházat csinált. Ez mind fontos volt a család ellátásához, a fölösleg pedig értékesítésre került a celldömölki piacon vagy a háznál azok részére, akik nem műveltek ekkora területet. A virágkészletet a bejárati ajtó mellett álló két kis piros virágú rózsatő és öt-hat kisebb lila virágú primula jelentette. Borgátán a szüleim házánál az udvarban többféle virággal beültetett virágágy díszlett, ami után nekem furcsa volt ennek hiánya.

1975-ben kis családnak önállósodási kísérleteként a majorban lévő kastélyba költözött. Az „L” alakú épület kétoldali bejárattal egy kertet zárt be. Az épületben lakó négy családnak egy-egy virágágyás jutott, amibe mindenki elképzelése szerint ültethetett. A miénkben tulipánok, nyáron hosszú virágzási idejű közép magas floxok és őszi virágzású krizantémok voltak. A kert közepét egyetlen, de hatalmas kiterjedésű és méretű rózsabokor uralta. Biztosan régi volt a mindenki által megcsodált bokor, sok-sok rózsaszín virágával. Apósom 1980-ban bekövetkezett halála után visszaköltöztünk az Árpád utcába, ahol folytatódott a paprikaszegzész. A helyzet akkor változott, amikor Papátokkal, Palival 1989-ben megvettük az egykori Somlai házat, mert itt végre a magam kedve szerint alakíthattam ki a környezetünket. A kertet, amiben kétféle méteres gazok és füvek voltak, felbresztettük csipkerózsika álmából és hátul gyümölcsfákat és veteményest, elöl pedig virágoskertet alakítottunk ki. Az óriási gáztelekben találtunk három rózsabokrot, ami közül az egyik harminc év után is él és gyönyörűen virul. Az orgonák is, még mindig virágzással hálálják meg a kiszabadításukat. Vilma kolléganőm az első tavaszon sok tő évelővel ajándékozott meg, amit egynyáriakkal egészítettem ki. Gyönyörű piros legényrósák és paszelli princess őszi rósák nyíltak az ágyásokban. Jó volt köztük élni. Ez mindaddig így volt, amíg Pali 1998. május 14-én gyógyíthatatlan betegségben meghalt. Hányta pótolhatatlán.

A büfé

Ugyanebben az időben kaptunk építési engedélyt arra a büfé épületre, amit a borgáti fürdőtelek határán megvásárolt (74 négyzetméter) területre családi összefogással építettünk. Én leginkább a nagy unokákra (Biankára, valamint Dávidra) vigyáztam és főztem, míg a szülők megfeszített erővel és kitartással az építkezésen dolgoztak. A minden akkori követelménynek megfelelő büfében Bea menyemmel kezdtünk dolgozni és egészen nyugdíjazásomig ott tevékenykedtem. Utólag visszatekintve nehéz, de szép időszak volt. A szezon az előkészületekkel és a szezonzárás munkáival együtt fél éven át, április közepétől október közepéig tartott. A munkaidő napi 10-12 óra volt, amit szorgalmas munkával ki is kellett tölteni. A munka hasznát, a bevételt egész évre be kellett osztanunk. A vendégek részére és örömeire saját kezűleg rétest, palacsintát, cicegét készítettünk. A készítés az alapanyagok (liszt, cukor, tejtermékek, töltelékek) beszerzésével kezdődött majd a feldolgozással folytatódott és a sütéssel fejeződött be. A szezon előtt mindig rendbe tettem a virágágyaimat, amikre reggelente csak néhány futó pillantás jutott, este még annyi sem a késői hazaérkezés miatt. Ősszel alig ismertem rá a nyáron virító ágyásokra. Ez így ment egészen nyugdíjazásomig. Időközben Zsolti újabb építkezést tervezett meg és átépítette az örökölt szülői házat. A kertre, az egyikre már, a másikra még, kevés idő maradt. Az építkezés környékét bontott vagy felhasználásra váró építési anyagok kupacai lepték el. Amire mindezek eltűntek, már nagyon vágytam a teljesen elhanyagolódott kert és telek új kialakítására.

2005 karácsonyán a család birtokába vette az átalakított házat, ahol ma is élünk. Nyugdíjazásommal új időszak kezdődött. Az első év az álmaim megvalósításához szükséges tervek szövögetésével telt. Mindent átböngésztem a mások által elolvasott vagy a hírlapolvasóban talált kertészeti újságok tartalmából, ami érdekelt és fontos volt részemre az új kert szempontjából. Az ültetés megkezdésekor Zsolti hat hetes brazil kiküldetésben volt a LUK cégtől, Bea feleség pedig ugyanúgy, mint most mobil postakocsin dolgozott. Biztosítani akartam, hogy ne tudjanak a tevékenységemről. Bea március 2-án ment Zsolti elé, aki az autóból kiszállva azonnal azt kérdezte: „Anyu mit ültettél?” Eddig sikerült takargatni. Az ültetés megkezdéséhez egy február közepi enyhébb időt választottam ki, amikor a föld nem volt nagyon fagyos. Először a meglévő cserjékből és bokrokból talicskáztam át annyit, hogy a szomszéd ház mögött egy kezdő sort be tudjak ültetni. Ez három tő aranyesőből, három tő szederből, két tő jezsámenből és egy, a másik ház pink futórózsájából lebujtatott új rózsatőből állt. A tövek közé aljnövényzetnek különböző hagymásokat, hóvirágokat, jácintokat és nárciszokat, valamint néhány tő margarétát, baracklevelű harangvirágot és a budapesti nagynénikék érdi kertjéből származó vad mandulát ültettem. A hóvirág tövek elődjét, a szerelő műhelyben eltelt 12 év alatt egy virágszerető munkatárs, Tuboly Aladár hozta nekem és azóta sem láttam egy árudában sem ezt a szürkés-zöld levelű nagyon korán nyíló fajtát. Hóvirágom minden évben már karácsony és a születésnapom (január 11.) között nagyon bimbós, de legtöbbször ki is nyílt. Ez mind ingyen állt rendelkezésre, mert tudvalevő, hogy a kerttelepítés, mint minden más hobbi, nem olcsó mulatság. Felhasználtam a meglévő kiegészítőket és szívesen fogadtam a barátaimtól ajándékba kapott virágtöveket is. A kezdősorra lugas drót került és szélességében terjedni kezdett, amíg elérte az azóta változatlan 6,5 méteres szélességet. Iván bácsi pár évvel ezelőtt meg is jegyezte: „Zsoltikám! Édesanyád lopja a kertet!” A válasz kielégítő volt: "Hadd lopja, szabad neki!" Iván bácsi utcánk lakója volt. 19 éves korában Angliába emigrált és felesége halála után is, évente egy hónap megszakítás után kétszer tette meg a hosszú utat Angliától a köcski Árpád utcáig. 88 évesen halt meg. Sokszor mondta nekem: "magának zöld ujjai vannak".

A 25 méter hosszú és 6,5 méter ágyásban minden van, ami egy kertészkedő számára szem-szájnak ingere. A középső részen egy pergola található, ami a celli turkálós, vagy másképp lomis piacról származik. Anyaga csövekből készített hatszögletű kb. 4,5 méter széles építmény, amit eladója házhoz szállított. Felállítását az akkor 13 éves Dávid oldotta meg. Aggódtam, hogy ketten nem tudjuk minden oldalán tartani. Dávid az utcára ment, ahol egy férfi fűnyírózott, egy pedig biciklizett és mindkettőt megkérte, hogy segítsenek. Így minden lábhoz jutott egy kéz. Egy óra múlva állt a pergola. Somlai Ibike férje, Imi és Végh Józsi kivették részüket a kertépítésből.

A pergola különböző futó és bokorrózsával van körül ültetve. Tíz év után éppen a múlt héten kapott az aljzata szilárd járólap burkolatot. Eddig is szép volt, de most más hatást vált ki.

A pergolától jobbra-balra nagyon vegyes a növény látvány. Az év legkorábban nyíló és legkisebb 5-7 cm magas virágai a hóvirágok és minden színű krókuszoktól az örökzöldekig és a rózsák minden fajtájáig, valamint az évelők sok-sok fajtája mind megtalálhatók. Az ágyás előterében talajtakaró szappanfűvek virítanak tavasszal a rózsaszín több árnyalatában, beljebb a tulipánok csoportjai nyílnak sok színben és magasságban. A rózsák is csoportosítva vannak, elől az alacsonyabbak, majd a magasabbak, az angol rózsák és hátul a futók. A rózsák nagyobb része a szőregi Bata András kertészetéből való, akinek csodálatos rózsaultetvényét már háromszor meglátogattam. Az első út Bea lányom egyik névnapi ajándéka volt, a második az első úton megismert Zsuzsika ismerősöm szegedi unokahúga, Ibolya meghívása, a harmadik pedig Rosi barátnőmmel közös kirándulás. Mind-három emlékezetes és kalandos volt. A Szeged melletti Szőreg nagyon messze, egy napi buszozásra van, de a csodálatos látvány mindenért kárpótolt! Az ágyás elején virágzó szappanfűvek és fürtös gyöngyikék után a nyári virágzók veszik át a szerepet. Alacsony és 1 méter magas liliomok, több színben bontanak szirmot, szekfűk illatoznak, flox virágok váltakoznak kokárdavirággal és kúp-virággal, közöttük egy kékes tuja és két cukorsüveg fenyő. Az ősz közeledtét a japán

szellőrózsa ingadozó gyöngyházfényű rózsaszín virágai jelzik, majd az igazi őszt az aszterek és krizantémok jelentik. Az ágyást a végén, két Szabó Pityutól kapott kergemogyoró, egy labdarózsa és három tiszafa magonc zárja. A tiszafa magoncocskákat néhány társukkal, ilexekkel és puszpángokkal együtt a celli Kórház parkjában a 100 éves fák alól, szakadó esőben huzigáltam ki cérnaszál vastagságú törzsecskével és a fűnyíróval egyformára vágott 6-8 cm-es magassággal. Ma 50-100 cm magasak, egészségesek. A kép mindig változó és gyönyörű.

A két telek közepén Zsolti egy szilárd, stabil burkolatú autófelfjárót alakított ki. Attól a házig szintén vegyes kép fogad. A kerítéstől kb. 2 m távolságra áll a már 70 éves nyári körtefa, ami termésével kényezteti a gyümölcskedvelőket, no és jó pálinkájával a pálinka kóstolókat. A körtefa mögött Dávid 10-12 éves korában a csatornatartó oszlopon egy szélirány jelzőt helyezett el, ami a szél erősségétől függően fordul és mozgat egy propellert. Még mindig működik az általa készített „mű”. Pár éve, a fát saját virágján kívül egy pink színű rambler rózsza csodálatos virágzuhataga ékesíti, aminek az alját finom illatú gyöngyvirág-szőnyeg borítja be. A rambler rózsza Rosi barátnőm ajándéka, amiről már magam is bujtottam 2 tövet, egyik a kertben hátul van és már nyílt is, a másikat Bea lányomnak adtam. A fa alatt, a följárón belül 5-10 cm magas, kora tavasszal nyíló rikító égszínkék virágú kéknefelejcs szőnyeg van. Az évelő kéknefelejcsset Ingrid Hamburgból hozta, gyökerei között egy téltemető hagymával, kiegészítve több mint 30-40 cm magas kaukázusi kéknefelejcs tövel. Mellette a bordó virágú erdei gólyaorr már áprilisban nyílik, körülölelve a még vödörben növény, de már 5 bimbót hozó, sárga virágú cserjés pünkösdirózsát. A bordó gólyaorrot először a Zirci Arborétum árnyas ligeteiben csodáltuk

meg és Beával alig tudtuk magunkat türtőztetni, hogy ne lépjünk a lopás csúnya mezejére... Végül a herényi virágúton egy amatőr zalai virágárustól sikerült vennem egyet. Azóta a ritka virág szorgalmasan terjeszkedik.

2019. május 6.

A sárga virágú cserjés peónia (pünkösdirózsa) már több napja kibontotta szirmait. Egy gyönyörű 15-18 cm átmérőjű, tömve telt vajsárga virág bólogat a szélben a magasabb, új hajtások között. Az utóbb nyíló három virág rózsaszín lett. Bea gyalogos surranója mellett bal oldalon az 50 éves horganyzott fürdőkád fogja föl a ritkán adódó esővizet. A kád előtt jobbra a Szilvitől kapott Rosanne gólyaorr terül el, majd a borvörös, Zsolti által Olaszországból hozott rododendron és a Fridától kapott világos lila párja foglal helyet. A halvány rododendron alatt a nagyon korán, már január- februárban nyíló apró cyclamen bújik meg, a szintén télen nyíló fehér virágú hunyor és a március-áprilisban nyíló pirnyagos színű hunyor is itt virágzik. A szép ezüstoffenyő körül sárga krókuszok virítanak, majd a téglaszínű sásliliomok készülődnek a virágzáshoz. A fenyőt Zoli hozta 60-70 cm-es korában, ami azóta kb. 4 m-es, tekintélyes magasságot ért el. A sásliliomok közül beljebb a szimplák, kívül a duplák ingatják magas szárakon virágaikat, óriási területük csodálatos. A sásliliomokon túl két talajtakaró is osztozik a területen, előbb a kék virágú vinca minor, majd a fehér virágú erdei szellőrózsa uralja a terepet. Őket egy kisebb foltban megelőzi az óriás aranyeső bokor, ami szintén a nagynénik érdi kertjéből származik és a nyári orgona árnyékában megbúvó nagyon korán nyíló rikító sárga téltemető foltja. A 40-45 éves aranyeső mellett egy pár éve ültetett sárga bokor és egy lila virágú magnólia van. A sárga virágú kis fa egy téli virágzású varázsmogyoró. A sarkot egy borvörös színű, jó állóképességű szép pünkösdirózsa, egy későn nyíló kénsárga Helenium, majd a borgáti ház kertjéből mentett

fehér pünkösdi rózsza zárja le. A Helenium egy 2 m magas, bokrosodó tövű évelő, amely méretével és színével vonja magára a figyelmet. Virága az ősszel nagyon feltűnő napraforgó virág, kénsárga színben. A ház bejáratával szembeni kutat a 70 éves orgonabokor öleli körül, bódító illatával árasztja el a környezetét. A bokor alatt évelő kaukázusi kéknefelejcs virul az árnyékban. Nyári időben az orgona előtt

6 tő Lymár nevű, bordó színű ágyásrózsa nyílik. Virulásukat tavasszal nárciszok előzik meg. Az orgonabokortól kicsit északkeleti irányba található a szintén 70 éves korú jonathán almafa. Öreg korára már négy korábbi ága el lett távolítva és egyetlen meglévő ágán még két évvel ezelőtt ízletes almát termett. Tavaly csak néhány aprócska gyümölcs volt rajta. Virágokat még az idén is hozott, majd az ősszel derül ki, tud-e még termést érlelni. Az almafa ágán egy ablakos fém házikó ingázik, amiben már sok éve telenként a madáreleséget rakom ki, naponta kétszer. A másik madáretető favázú és nagyobb, ezért a két macska pompás pihenőhelye, Dávid a vadháló maradékával körülvette, de így sem tudtuk hívatlan vendégeit eltántorítani. Cserébe madarak sokasága vív harcot a finom napraforgóért. Cinkék, zöldikék, meggyvágók, verebek és harkályok látogatják a kis házikót és környékét. Télen az ablakon át nagyon szép látvány. A legszebbek pedig a tengelicek piros kis sapkájukkal. Olykor egy-két rigót is látni, amint a földről csipegetik a cinkék által elejtett napraforgót és a kertben lakó harkályok is ideröppennek. Sajnos, néha a karvaly is megjelenik és elragad az almafán egy kevésbé óvatosan üldögélő cinkét. Ez a természet törvénye!

Az autófelfjáró bekanyarodása után és a kutyakennel előtt található az udvar utolsó virágágya. Méretében kicsit kisebb másik két társánál és szinte lezárja az udvart. A területe alatt húzódik meg a szennyvízcsatorna előtti időkből nagyon fontos szennyvíztároló akna. Tisztítása egy öt köbméteres szippantós járművel történt. A csatornahálózat kiépítésével az akna megmaradt, de funkciója fölöslegessé vált. Az akna előtt hét kis tőből álló minirózsa sor volt, Josef ajándéka, ami a hideg telek miatt két főre apadt. De virulnak a macskamenták, köztük a vörös virágú varázsmogyoróval és a sarkon a téli jázminnal. A téli jázmin kénsárga virága feltűnést kelt a téli szürkeségben. Egyszerűen gyönyörű! Az akna tetején egy nem magas sziklakertet alakítottam ki, felül egy korábban használt betonvályúval, amiben és mellette talajtakarók különböző fajtái terülnek el. A kennelel felé vezető utacska mellett egy korai jázmin áll, enyhébb januári-februári napokon próbál egy-két virágot bontani, majd márciusban virágok tömkelegével illatozik.

Az akna mögé még a kezdetekkor hat tő pünkösdi rózsát ültettem, amik még mindig gyönyörűen nyílnak, de a régi fajták nagyon kényesek az esőre. Óriási virágaik megtelnek vízzel és a gyenge száruk nem tudják a nehéz súlyt tartani. Ezért már két tövet leváltottam a jó állóképességű borvörös tő darabjával. Az egyik kivett a Varázsdoboznak ajándékoztam, a másikat kétfelé osztottam a kerti rózsalugas alá.

A pünkösdirózsa bokrok előtt vagy alatt korai hagymások, krókuszok és nárciszok nyílnak, mögöttük néhány kokárda- és kúpvirág díszlik, majd ősszel a bronzszínű krizantém hatalmas bokrai vonzzák a

tekintetet. Ezek és a cserjés orbáncfű bokor között egy lassú növekedésű és téli virágzású illatos tündérfa áll. A télen már volt néhány illatos virág az ágain. A kutyakennel előtt közvetlenül évelő fátyolvirágok vannak, aminek virágai minden csokorban méltó társai a többi virágnak. Az ágyás hátrafelé vezető útja szélén egy japán törpe fűzfa van, aminek levelei fehér-rózsaszín árnyalatukkal díszítenek. Ennek megtartásához évente három metszésre van szüksége. Az első tavasszal, a második Pünkösds után és a harmadik augusztus végén vagy szeptember elején. Így végig szép marad, kb. 1 m átmérőjű gömb alakú koronája. A fűz előtt apró, porcelánrózsaszín rózsák harmonizálnak színükkel a fűz levelével, mögötte egy helenium, alatta ligeti zsálya, ami ugyan korábban virágzik, de visszametszve többször is megismétli virágzását. A helenium mögött egy tő tűzbuzogány bújik meg a nagy tő mahónia előtt, méter magas hajtásain 25-30 cm hosszú virágbugái sárga-piros színben pompáznak egyszerre. A nyolc-tíz szál ingadozó virág nagyon szép látvány. Az illatos, sárga virágú mahónia mögött a heteyi iskolakertben lévő, tönkremenés szélén álló terület tujából mentett hajtások burjánzanak. Virágjuk alig látható, de zöldjük megnyugtató foltot ad a tarka színek kavalkád tengerében. Bő egy évtizede ültettem a töveket, már több mint 12 évesek.

Egy hónap múltán...

Az írogatás megkezdése óta több mint egy hónap telt el, május 3-án Dominika ballagása zajlott a Kőszegi Evangélikus Templomban, ami nagyon szép volt. Az idő kellemetlenül hideg és többször csöppörgős, esős volt. Ezen az estén megérkezett Megyeri Szabolcs kertészetéből a februárban megrendelt négy tő történelmi rózsá, amik a már beültetéssel elkezdett, de építésével befejezésre váró rózsalugast fogják gazdagítani. Vasárnap, május 5-én a viharos szél kicsavarta helyéből a kutyakennel hátsó sarkánál álló fosóka-fát. A fosóka hivatalos neve Mirabolán-szilva és sák más csontmagvas fának kiváló vadalanja. Gyümölcse sárga színű, finom lisztes volt. Kár érte! A fa magával szakította az évekkal ezelőtt szomszéd Gyöngyitől kapott lilaakácot is, amit éppen a napokban készültem visszametszeni. A fa kidőlése nem sértette az előtte nyíló kaukázusi kék nefelejcsket, melyek között ezüstös, jégvirág-mintás levelű is van. Ez igazi ritkaságnak számít! A kutyakennel hátsó sarka mögött a hófehér virágú Annabell, erdei hortenzia lengeti ágait a szélben. Tavaly 20-25 darab, labda méretű virág imbolygott rajta. Remélem, hogy a megmaradt árnyék elég lesz kifejlődésükhöz. Itt ér véget az első kert vagy az udvar leírása!

A hátsó kert

Pár lépéssel később, a cseresznyefa árnyékában árnyékkedvelők ágyása, jobb oldalon pedig egy igazi aranyeső (Laburnum) köszönti a hátrébb merészkedőket. Az aranyeső 3 irányban karókhöz van kikötözve és 3,5 m vagy még magasabb törzsén csodás látvány a napsárga színű virágok tömege. A fa ültetése Dávid kívánsága volt. A fa elvirágzása után, alatta ligetszépe és lila margaréta nyílik majd. Az árnyékkedvelők ágyása is szép. Két különböző időben nyíló, de mindkettő fehér virágú golyaorr fog közre egy erdei, szintén fehér 80-100 cm magas erdei tündérfürtöt, mellette a rózsaszín Mária füzérajak hajtásai tolongnak, és még alig bújik a nyár végén virágzó sédkender. Fátyolosan nyíló bugái

visszafogott mályva-rózsaszínűek. Mögötte a már nem első helyén lévő japán juhar van. Itt sajnos kevés neki a fény, levelei nem elég színesek, de talán az ősszel sikerül átültetni. Mellette egy pink színű fű levelű „pletyka” van, ami elé a völgycsillag mellé új virágszomszéd került a herényi virágútról. Az Epyrmédium vagy tündérfürt talajtakaró, amely 15 cm magasan sárga virágokat hoz. A sort a halvány rózsaszín cserjés hortenzia zárja. Gyönyörű végignézni rajtuk! A jobb oldali kerítés mellett a szemet egy úgynevezett sövény sor vezet. Minden második fa között mindig más cserje foglal helyet. Több, a Mariskától kapott barackmagból nevelt őszibarack magonc, magyar kajszi, vérszilva és a Prenorból a Cony vásárlásáért kapott Leylandi ciprus, a homokbányából az őzek elől megmentett erdei fenyő és végül egy kékes levelű borókafenyő. A cserjék sora még változatosabb! Ha fajtájukban azonosak is, színükben különbözőek, mind a három különböző színű japánbirs (pink, bordó és fehér) van a sorban. Elöl, a vérszilva után kezd a piros vesszejű som fehéres levelével, majd a ritkás ágú tamariska, őt a vörös levelű borbolya, majd az idén ültetett babarózsa követi. A borbolya és a Leylandi ciprus között a sort egy 12 méter hosszú évelő rózsaszín ágyás fogja közre, illetve szélesíti ki.

„Minden” van benne. Négy tő rózsza, háromszínű monarda, flox, nyuszifül, 3 színű árlevelű lángvirág, óriás területű korai flox, 120 cm magas, egy éves verbena bonariensis, ami takarással már a harmadik évben nő, tulipánok, íriszek, szekfűk, díszhagymák. Csodálatos látvány! A Leylandi ciprus két oldalán a pirosas japánbirs nevel minden évben a virágzás után citromsárga birseket. Egy tekintélyes tűztövis bokor fehéres virágjával is díszít, majd késő ősszel narancs-piros termése ékesíti a bokrot. Szomszédja egy karcsú ágain aprócska fehér rózsácskákat nevelő spieria, majd a nyári virágzású mályvacserje jön, amit a hóbogyó követ. Ezt szeretném valamilyen értékesebb cserjével leváltani, de ha nem sikerül, továbbra is meglepszem a társaságával. A hóbogyó után a Boglárka cserje ingatja télen is zöld szárain, április-májusban aranyszínű pomponjait. A sárga bokor után a nagyon korán nyíló fehér japánbirs áll, majd a május-júniusban virágzó jezsámen és végül a sorban utolsóként a sárga termésű tűztövis. A sor után egy arra merőlegesen álló kis ágyás van, lila virágú mályva cserjével és egy lila nyári orgonával. A nyári orgona anyató még a rendszerváltozás előtti Községi Tanács ajándéka volt, amiről több tövet szaporítottam és mind megmaradt. A két nyári virágzású cserje között kék és pink virágú Asterek (évelő őszirózsák) vannak, a kapu felőli oldalon pedig saját szaporítású ezüstös levelű Cyri és kék virágú Perovskia látható. A kapu a kerítés fontos eleme, a kerítésen kívül elhagyott sáv tisztán tartásához szinte nélkülözhetetlen.

A kaputól balra folytatódik a virágimádat. Itt egy jelképesen sarló alakú virágágy helyezkedik el, kevés kék színnel fűszerezve, valamint a korai vadmandula pink színével. Mögötte egy saját készítésű holt-fa sövény található, ami a beültetéskor a kényesebb növényeket volt hivatott védeni ez erős északi szél károsításától. A sövény évekig készült és a kertben levágott nyesedék felhasználásával bűvőhelyet / telelőhelyet biztosít a nappal nem látható apró élőlényeknek. A holt-fa sövény minden látogató elismerését kivívja, pedig készítése egyszerű és hasznos is. A sarló ágyás nyél részébe először három fehér futórózsát ültettem, amiből a középső piros lett. Sok-sok világító piros virágával hálálja meg, hogy ott

maradhatott. A belső rózsza nagyon nehezen bírta a sövénytől kb. 5 méterre álló 60-70 éves diófa közelségét, ezért átköltöztettem a kert közepébe, ahol szereti a helyét. A kert legvégén álló diófa nem igazán jó gyümölcsöt terem, ezért nem is szoktuk összeszedni vagy megtörni. Otthagyjuk táplálékul az éhezőknek. Annál értékesebb a diófa árnyéka, amit az alatta padnak használt beton darabnak és a lábakon álló 1000 literes víztartálynak nyújt. A fa az idei tél előtti két télen is erősen elfagyott, s már azt hittük, hogy nem is éli túl, de az idén szépen lombot fakasztott. Újabban egy mások által kidobott műbőr fotel kényezteti a pihenni vágyókat az árnyéka alatt. A félkör alakú sarló ágyásnak vagy a virágzata vagy a levélzete fehér. Lakói: mályvacserje, labdarózsa, zanót, rózsalonc, nyári orgona, spieria és újra mályvacserje. Mind fehér színűek és gyönyörűek. Köztük és alattuk kora tavasztól késő őszig nyíló fehér aljnövényzet: hóvirágok, nárciszok, tulipánok, erdei erdőmester, fehér floxok, pünkösdirózsa, korai- és nagyon késői virágzású szellőrózsák, fehér Echanáciák. Mögöttük fehér és kék virágú baracklevelű harangvirágok, kék számarkóró vagy több tő macskamenta.

A fehér szín sokféle árnyalatának látványa számomra lenyűgöző. Az ágyás kapu felőli végén egy Forsytia, ellenkező végén pedig egy fehér csillagvirágú magnólia köszönti a tavaszt. Itt található a bejárat a víztartályhoz és a nem kevésbé fontos komposztáló helyhez. A bejárat mérete akkora, hogy a kerti traktor be tudja tolni kis utánfutóját. Szemben a növényszanatórium található, ahova a majd még mozgatható, de betegesnek látszó vagy a gyengécske növényeket tesszük, amik nem nagyon szemrevalók, de egy kúra után bárhol megállják helyüket. Itt van 1-2 torma tő is, mint fűszernövény. A bejárattól balra van a saját nevelésű és a 60 éves mogyoróbokorról származó mogyorósövény. A 60 éves mogyoró 15-16 évvel ezelőtt el lett távolítva, helyén a lila Susan magnólia van. Az egymástól 1 méter távolságra lévő mogyorótöveket kiegészítettem két tő vérmogyoróval, ami tavasszal nagyon szép, vörös lombszínnel díszít.

Ahhoz, hogy valami a tél végi szürkességben is virítson a sövényben, 1-1 sárga virágú aranyesőt és boglárkacserjét is ültettem közé. A maga idejében mindegyik gyönyörű. A sövény ápol és eltakar! A tövek között nyáron nyíló virágait 1 méter magas szárazon hozó téglaszín virágú sásliliom van. Előtte pedig váltakozva, huszárgomb, kúpvirág, sárga szélű kokárdavirág és őszi virágzású sárga krizantém. Mind messziről világítanak, a sötét háttér előtt. Mögötte, az 1-1 év hulladékát befogadó komposzthalmok. Kereteit sok évvel ezelőtt Dávid fabrikálta. Közvetlenül a kerítés tövében, a kert legészakibb sávjában aranyesők, késői heleniumok, kék számarkóró és az Icától és Józsitól kapott lila hóbagyók. Ettől a Lotfi felé az

északi sarok található. Ennek közepén a Dávid által a celli tóparton levágott ágból fejlődött és már a szanatóriumból kikerült szomorúfűz áll.

A szomorúfűz nagyon vízigényes, ezért öntözését nálunk is biztosítani kell. Körülötte különböző színű virágokkal díszítő cserjék vannak: téli jázmin, bordó japánbirs, foltos levelű babérsom, boglárka cserje, cserjés orbáncfű, aranyeső, pink japánbirs és egy jezsámen tő. Valamelyik mindig virágzik.

Az északi sarok előtt áll a 70 éves májusi cseresznyefa, aminek villás törzse egyik ágát egy pár évvel ezelőtti vihar kicsavarta. A fa alsó ágairól én, ritkábban Zsolti szokott cseresznyézni, a többi az ég madaraié. Nekik is kell valami táplálék. A cseresznyefa előtt már a jobb oldali Lotfi oldali sor van, a ház felé közelítve. Az első tő egy rózsaszín virágú gyöngyvirágcsereje, majd egy lasponya fácska van. Már termett is 1-2 db lasponyát. Nagyon finom volt. Előtte egy rózsaszínre hangolt virágágy van, sok szépséggel. A bordó színű erdei gólyaorrot először a Zirci Arborétum árnyas fái alatt láttuk, mialatt Bea és Zoli a lányokkal együtt meglátogattak a Zirci Rehabilitációs Kórházban. Beával alig tudtuk a szemünket levenni róla, alig tudtunk betelni a látványával. Áhítozásunk meghozta gyümölcsét. A következő évi herényi virágúton egy Zalából minden évben árusító házaspár kínáletából beszereztem egy bordó virágú gólyaorrot, ami azóta szorgalmasan kivetí magát és szaporodik. A herényi virágút minden tavasz várva várt programja. Mindig keresek és mindig találok is valamit, amit megvásárolok. Az egyik évben minden eladót megkérdeztem, hogy van-e télálló fuxiája, amíg az egyik eladó szólt, hogy pillanat, a sátorban van Retkes Józsi bácsi, aki mindent tud. Józsi bácsi tájékoztatta sátorbeli közönségét, hogy van a fukszia magellánika. Hettyéről Josef barátom adott is egy ágacskát, ami megnőtt 70-80 cm magasra és szépen nyílt piros virágokat. Josef a szép nagy cserepes példányokat üvegházában telelteti és minden évben autójában utaztatja Hettye és München között. Sajnos, nekem többszöri próbálkozással sem sikerült átteleltetni. A szabadban hagyott példány gondos takarás után is elfagyott.

Abszolút nyilvános helyről (telefonkönyv) megszereztem Retkes Józsi bácsi címét és személyesen is meglátogattam. Az idős úr készségesen válaszolt egyáltalán nem szakszerű kérdéseimre. Elmondta, hogy Bánó Pista bácsival együtt nagyon szép és ritka dolgokat csináltak, kísérleteztek az arborétum területén. Boldogan meséltem lányomnak találkozásunkról, aki az internet adta lehetőségek segítségével kiderítette, hogy Retkes Józsi bácsi szerényen hallgatott az arborétumi évek utáni időszakáról, amikor címzetes egyetemi docensként folytatta tevékenységét.

A kertvégi virágágyban található sötétbarna hólyagvessző és borbolya, muskotályzsálya, magról vetett izsó, bordó gólyaorr, konkoly és párjául már kétszer ültetett hegyi búzavirág. Ma a Stark-kert helyén működő InnoFlora kertészetben az elárusító hölgy ajándékba adott egy harmadik tövet. Talán jobban sikerül és megmarad. Az ágyás végében egy jukka tő van, tavaly szépen virágzott. Az ágyás közepében háromszor ismétlődik rózsaszín flox, rózsaszín Aszter és bordó krizantém hármasa. Alatta apró gólyaorr, árlevelű

lángvirág, halvány veronika nyílik. Az ágyás először közvetlenül a kerítés mellett volt, amit beljebb telepítettem s így a kettő között egy kis fűnyírónyi füves út van. Így is szép. Az ágyás első végén egy máshol fölöslegessé vált magonc őszibarack áll. Előtte két régi besztercei szilva általában kevés gyümölcssel, majd a szilvák és a terjedelmes fosóka között 2-2 tő kénsárga helenium és zebrasás díszít. A fosóka előtt egy másik fajta sárga helenium, majd a sárga ágyás terül el. Elöl gyönyörű kairó tearózsa tündököl, lábánál apró sárga lilium, tőle balra sárga potentilla és egy korai alacsony sáslilium. Majdnem megfeledkeztem a rikító sárgán virágzó, terülő rekettyéről, amit virágzása után mindig metszőollóval tartok kordában. A sásliliumon tavaly talán 100 szál is volt rajta. A bal oldal mögött 2 tő macskahere, mellette az ehető gyümölcsű húsos som, jobb oldalán egy újabb fajta Rudbekia, aminek virága nem napsárga, hanem barackszín-sárga. A rikító sárga sáslilium még ritkaságnak számít. Ezek mögött 2 tő nagy növéssű később nyíló sáslilium van, majd sárga-kék tarka virágú íriszek láthatók. Kicsit hátrébb a téli zöld bokrú, egész nyáron édes vanília-illatot árasztó fehér-halványsárga virágú lonc található. A lonctól a kerítésig három magról kelt lucfenyő magasodik; lassan, de biztosan kinőve a helyüket. Köztük kúpvirág, boglárkacserje és a szélén egy lila nyári orgona van. A sárga ágyás a gyümölcsfák mögött helyezkedik el. A gyümölcsfákat Pali (férjem) hozta Alsótekeresről és együtt ültették el. Két szilva, két körte és ugyancsak két almafa lett ültetve még 30 évvel ezelőtt, amik közül a sárga almát termő fa nagyon gyengélkedik, s nem tudom, hogy meddig sikerül a helyén megtartani.

A sárga alma fajtája: (Golden Delitses) és édes alma. A gyümölcsfák között egy szép hőszirom bokor bújik meg fehér virágaival, előttük pedig a konyhakerti zöldekes kert terül el. A konyhakertben az én részemet élénksárga színű bűdöske virágtövek szegélyezik. Hosszú virágzatukkal üde színfoltot visznek a nyári forróság miatti száraz kert látványába. Itt a konyhára szükséges zöldségféléket termesztjük, több-kevesebb sikerrel. Tavaly a hagyma sikerült nagyon gyengén, idén a zöldségmagból vetett mennyiségből kelt csupán pár növényke. Megpróbálom pótolni. Itt jegyzem meg, hogy a sárga ágyás fennmaradó kevés üres helyére néhány lécetől kapott krumplit ültettem, ami ki is kelt. Ezzel és a farakás melletti sávval megnöveltem a konyhakert területét. Az ágyás elejébe Bea veteményezett. Bízom benne, hogy nálam nagyobb sikere lesz.

A kert belső része

Már csak a kert belsejének leírása maradt hátra. Ennek beültetéséhez Bea és Zsolt szakember segítségét kérték. Csizmazia Szabolcs kertészmérnök tett látogatást nálunk, ami után elkészítette a tervet. Figyelembe vette a már meglévő növényzetet és ennek megfelelően cserjecsoportok kialakítását javasolta. A kert közepén álló egy-egy téli és nyári körtefa köré utat jelölt ki, majd az úttól jobbra-balra tervezte a cserjecsoportokat. A csoportok beültetése teljesen eltérő. Az egyik tavasziasabb, a másik nyáriasabb, a harmadik örökzöldebb. Szabolcs kertész ugyan egy-két név megadásával támpontokat adott, de megjegyezte, hogy a tervhez nem muszáj 100 %-ban ragaszkodni. Talán nem is lehet, bár igyekeztem minél jobban megvalósítani.

Az első cserjecsoport a tavasziasabb. Első növénye egy törpe cserjés orbáncfű, majd egy késő őszi perovszkia, amit bordó és halvány rózsaszín rózsalonc, piros-sárga és kénsárga zanót, egy-egy viburnum és cyrri tő követ. A csoport szélén látható a lila-bogyó tő, ami korai lombfakadás előtti virágzásával szemet gyönyörködtető látvány. Az apró lila virágok a még lomb nélküli ágakon rendeződnek kis csomókba és már akkor nyílnak, amikor a többiek csak alig ébrednek. Fenséges látvány! Egy kicsivel hátrébb, de ugyanebben az ágyásban emelkedik ki a társak közül a fehér virágú „virágos som”. Körülbelül 2 méter magas ágain hófehér virágok imbolyogtak, de a forró nyár nagyon megviselte a tövet. Nagyon meghálálta a sok öntözést, most bimbók sokasága imbolyog rajta. Remélem, hogy a gyökerei már lejjebb hatoltak és az idén nem szenved a hőségtől. Ez a két cserje, egy díszalmafa társukkal úgy van elültetve, hogy az udvarról hátra nézve mindegyiket virágzáskor látni lehessen. A Royalti díszalma a sárvári Bánó kertészetből származik és Bianka, Zsolti barátjával hozták el. Az elültetésben is ők jeleskedtek. Sötétpiros lombja fakadásakor a rubin-vörös virágok csodaszépek voltak. Most már (május 11.) nagyon apró almácskák csüngnek a virágok helyén. A díszalmafa az út jobb oldalán szoliterként áll, ahol az út túloldalán már a második cserjecsoport van. Ez a tervnek megfelelően inkább örökzöld, hortenziákkal kiegészítve. Közepén a szemben lakó Sipőcz Feritől vásárolt „magonc” ezüstoffenyő, körülötte 1-1 zöld és tarka levelű magyal, Bánóéktól vásárolt Atlas cédrus, egy őszi kezdetétől a tavasz végéig vérvörös levelű nandina (japán szentfa) és a hortenziák. Az elültetett négy tő mind más! Van egy erős oszlophoz rögzített futó, amit fehér tányérvirágzat díszít, mellette gömbvirágzatú rózsaszín bokor. Előttük kéknek vásárolt tő virágzik rózsaszínben. Az utolsó hortenzia tő egy bugás virágú példány. Sűrű, nagyon vékony ágain meglepően nagy méretű és számú virágbugát nevel. Átolvasáskor vettem észre, hogy a csoportban lévő két Ilexet kifelejtettem. Egyik tarka lombú, a másik zöld leveles. Az idén van először bogyókezdemény rajtuk. A csoport közepébe az első sövényből kivett,

duplán ültetett fehér futórózsa egyik példánya került. Úgy látom, hogy talán jól sikerült az elhelyezése. Ebben a csoportban található még egy kis tiszafa, ami árnyékával egy japán dérbabért oltalmaz és egy egyedülálló, több törzsű machónia is.

Az út vonulata ívesen köti össze a második cserjecsoportot a harmadikkal. Elválasztó elemnek közénk a Tamarától kapott kis medencét telepíttetem, illetve néztem, ahogy Zsolti beásta a helyére. Tavacsáinkat alacsony növésű rózsákkal és évelőkkel ültettem körül. Van itt macskamenta, bőrlevél, amerikai tűzeső, köztük krókuszok, tulipánok, recés hagymájú íriszek. A megszakítást a cserjecsoportok között egy rájuk merőleges kis ágyás hangsúlyozza ki. Ebben három azálea és két kis cukorsüveg fenyő került. Az azáleák közül a két sárga tönkrement, a több évvel ezelőtt anyák napjára kapott pink színűt utolsó pillanatban az ezüstfenyő társa tövébe menttettem és dugtam el. Most kevesebb virágot hozott, de él és új hajtásai is vannak. A negyedik ágyás is örökzöldnek indult. A terv szerint lakói fenyők egy fanyarkával kiegészítve, közepén rododendronnal és azáleákkal. A fenyők között két luc található, amik az utcán lévő kb. 35-40 éves lucfenyő magjából a virágágyban keltek ki, már a harmadik helyükön vannak és szépen hajtanak. A 2-2 luc fácska átültetésében egyszer Dávid, majd Bianka segített nagy igyekezettel. Továbbá egy tiszafa és a Christáéktól több évvel ezelőtt kapott normann fenyő. Sajnos, a szélén lévő azáleát ki kellett venni, mert szemmel láthatóan rosszul érezte magát és a tönkremenés felé tartott. Későbbi helye a téli körte délkeleti oldalú lombja alatt volt, ahol új hajtásokkal hálálta meg az átültetést, majd utóbb mégis elpusztult. A helyére egy melegkedvelő másik szépség került, a megmaradt fehér azálea és a gyönyörűen nyíló halvány-rózsaszín rododendron mellé. Az átültetett tő narancssárga, de a körtefa alatt még nem hozott virágot. Ők a Bánó rododendron kertből származnak.

Az elmúlt nyáron Rosival látogatást tettünk az Acsádi Márk rózsakertben. Érdemes volt megnézni, hiszen nagyon szép. Pócs Margit, a Márk örökség és a rózsakert egyik gondozója 5 szál elnyílt rózsaszálat ajándékozott a Római Rózsakiállítás I. díjat nyert Árpád-házi Szent Erzsébet rózsáról. Cserepekbe ültettem és mind az öt jó lett. Egyik nyílt még abban az évben és ebbe bele is pusztult. A négyből kettőt elajándékoztam, a maradék kettőből egy a fanyarka előtt, az azálea helyén áll; a másik a kis ágyás külső sarkán. Pócs Margit a tavalyi látogatásunkkor 1-2 lila virágú rózsatövet ígért, amit az idei tavaszon be is tartott. Az 1-2 lila tő helyett 3 tő Mammy Blue és a piros virágú, üdvözlő Teplitsznek nevű Gersschwin rózsá lett az ajándékom. Köszönet a nagylelkűségéért! Remélem, hogy a rózsák úgy érzik, jó helyre kerültek a kis ágyásban, mert szépen hajtanak. Ugyanakkor egy picit, de virágzó társat is ültettem melléjük, egy fáradt-rózsaszín virágú mini rózsát, ami szép bokros és egészséges lombozatú. A mini a közelmúltban még egy új társat kapott. A Parti Kertészet tulajdonosnője egy új mini halvány rózsaszín virágú rózsatővel ajándékozott meg. Így a kis ágyásban lévő két még kisebb cukorsüveg fenyőt ritkaságszámba menő rózsák fogják körül, kiegészítve tavasszal tulipánokkal és nárciszokkal, ősszel két krizantémmal, télen pedig három tő Erika virággal. Az Erika télen virágzó talajtakaró, 1 tő fehér, 2 pedig pink színű. A pink színűek társai az Atlas-cédrus és a virágos som alatt nyílnak.

A negyedik cserjecsoport után az út balra, a kert tengelye felé kanyarodik, jobb oldalán maga mögött hagyva a levendula ágyást. Az ágyás kora tavasztól késő ősziig kék és pink színben tündököl. A színek sokféle árnyalata gyönyörűen egészíti ki egymást. Lila krókuszok és tulipánok kezdik az évet, majd kék, rózsaszín és lila golyaorrok pöffeszkednek, ezek után a lila apró kis szekfűk illatoznak, közben virágokat hoznak az ágyás mindkét oldalán a levendulák. A 16-18 tő több fajta, ezért a virágzásuk is kicsit eltérő. Amire a levendulák nyílnak, arra szirmot bontanak a bíbor kasvirágok, Szimpla és dupla virágzat váltakozik, köztük a nálunk még ritka félcserje sudárzsályával, a Perovszkiával. A levendulák elvirágzása után a sudárzsályák biztosítják az ágyás kék alapszínét, amit ősszel az ágyás közepén trónoló sárgás lombosított halványkék színű kékszakáll fejez be. Az egész kiegészül még az ágyás egyik oldalán 4 tő The Ferry pink rózsával, a másik elülső oldalon 5 tő Knirps pink talajtakaró rózsával. Az ágyás kezdő végén vagy inkább az elején lévő helyre tudtam tenni, a Bolla Erzsitől kapott, cserépben nevelt rózsatövet, amit a háza előtt álló 3*3 m területet betöltő világos-rózsaszín virágú töről

maga szaporított. A 10-15 cm méretű kis tő már tavaly, első éven 5-6 darab szép virágot hozott. Az idén pár cm-es nagyobb hajtásain is már bimbós. Köszönöm Erzs! A Knirpsek mellett maradt kevés szabad helyet ma ültettem be a tegnapi szerzeményekkel. 1-1 tő kőmagcserje, elnyílt csatavirág és a Vinca családhhoz tartozó, 25-30 cm magas halványkék évelő került az

ágyás előterébe. Gyönyörű, úgy ahogy van! Az útkanyarulat legtávolabbi pontja előtt baloldalon néhány boróka-fenyő van. Közülük három terülő és két oszlopos. Szép látványuk nem zavarja a képet, hiszen láttatni engedi a többi szépséget. Az út folytatásával a jobb oldalon lévő, virágzó cserjékhez érünk. A cserjesor mögött a Zoli által gyönyörűen elkészített „Bogár-Hotel” áll. Betelepítéséhez minden anyag készen áll, csak a munka elvégzése van hátra! Szemet vonzó építmény a maga 160*80 cm-es méretével. A néhány tőből álló sort a legkorábban nyíló lila színű, hosszú vesszőin virágait apró csomókban nyíló nyári orgona kezdi, majd a 20-25 cm méretű, Csillától kapott díszribizli próbál megindulni a növekedéssel. A mellette lévő tövet már pár évvel ezelőtt díszribizlinek vettem, de más lett! Gyönyörű sötét bordó levelű hólyagvessző. Így is méltó szomszédja a következő illatos fűszercserjének. A fűszer cserje illatos, szép piros színű virágokat hoz. A következő tő egy fehér tányérvirágzatú Viburnum, majd a rövid sor egy kései virágzású barát-cserjével zárul. A kék virágú tő nem csak a sort zárja, hanem a szezon is.

Az elmúlt évek egyikében a celli piacon nézelődve meghívást kaptam Mesterházy Ilona magán arborétumába. A kemenessömjéni hölgy minden kritériumnak megfelelő arborétumot telepíttetett, saját költségén. Elmondása szerint: irigyei sokan vannak, segítségei annál kevesebben, de Máté bácsi (Parti Kertészet) szerint a lényeg, hogy meg tudta valósítani álmait. Ica és Józsi barátaimmal látogattuk meg az arborétumot. Én is meghívtam az akkor 77 éves hölgyet, de a látogatás még várat magára. Ilona négy tő 15-20 cm méretű babérmeggy magonccal köszönte meg látogatásunkat, amiből három tő az Ilona sövény része, az egy tő machoniával, amit Ica adott. A 70 éves körtefa mellett található az út bal oldalán. Szépen hajtanak! Kicsivel előrébb, az út mindkét oldalán új évelő ágyást nyitottam. Bal oldalon a szelídgesztenyefa előtt, jobb oldalon a téli körtefa előtt. A körtefa alatt már van egy rambler-rózsa, ezt öleli most előlről az évelő ágy. Az ágyások betelepítéséhez felhasználtam a meglévő évelőket és a Zsohár kertészetből szereztem be a hiányzókat. Az új ültetvények között ritkaság is található: a szabadföldi orchidea, közismert magyar nevén: kosbor.

Egy régi ismerősöm Kissomlyó hegyi területéről 2-2 tő új fűszernövényt is ültettem: megeredt a fehér üröm és a kerti ruta és nálam is virágzott mind a két új szerzemény. Az 1-2 hiányt az idén pótolni tudom még, ha találok megfelelő tövet. A gesztenyefa előtti jukkák, levendulák, szekfűk, hunyorok, fűszernövények és a szegélyek, nyuszi fül és molyhos madárhúr található. Itt található a nem régi ültetésű két meggyfa, az egyik a Pándi meggy, a másik a porzója. A gesztenyefa előtti ágyás előtt indul a bogyós gyümölcsös. Tagjai különböző bogyós gyümölcs fajták: 3 tő piros, 1 tő fehér és 1 tő fekete ribizli, 1 tő fehér és 1 tő piros magas törzsű egres, 1 tő fekete berkenye, 1 tő étkezésre való szőlő, ami a metszés után nagyon nehezen akar kihajtani és két tő homoktövis. Már minden tő termését meg tudtam kóstolni.

A bogyós gyümölcs sor belső oldalán található a kert utolsó tervezett cserjecsoportja. A korai virágzású narancsszínű japánbirs után most együtt virul a saját nevelésű zanót az apró virágú Paladyn orgonával, majd a jezsámen bont szirmot, nyáron pedig sötétlila és sárga virágú nyári orgona nyílását egészíti ki a késői virágzású rózsaszínű spiera. A csoport közepén áll a hátsó diófa közeléből kivett fehér futórózsa.

A két oldali cserjecsoportokat az út elágazása illetve összetalálkozása után kiegészítettem egy 5-6 tő madárbirsből álló alacsony, saját nevelésű sövénnnyel. A sövény egészséges. Közvetlenül eléje tavaly 5 tő Heidetraum nevű, pink színű talajtakaró rózsát ültettem. Az 5 tőből négy teljesen elfagyott és az ötödik is nagyon küzd az életben maradásért. Ha pótolni tudom az eredeti fajtával, akkor a gyenge tövet a szanatóriumba költöztetem és utóbb szép helyet keresek neki.

Ezzel elérkeztünk a terven nem szereplő, de az álmaimban előkelő helyet elfoglaló rózsalugashoz. Zsolti már megnyúzta a saját kezűleg kivágott akác oszlopokat és a 4 tő futó, illetve rambler rózsza is már ott áll az előre elképzelt helyen.

A Super Exelsáról bujtatott új tő már másodszor is tele van bimbóval, a Németországból rendelt fehér Pauls Himalajan Musk is virágzásra kész és a Somlai háznál bujtott piros-pink futó is bimbós. Az anyató már 50 éve is tekintélyes méretű volt. A rózsalugas negyedik oszlopos tagja egy kisebb növésű, de rengeteg ágat hajtó rambler, ami vadrózsához hasonló virágait egészen a fagyokig hozza. Ez áll a rózsalugas köszönő végén a legközelebb az udvarhoz. Az oszlopos példányok mellett kezdenek hajtani a szőregi Hegedüs Adikától rendelt és kapott lila színű ágyásrózsák. A csomag valószínűleg nehéz körülmények között indult útnak, mert minden tő hajtása meg volt fehéredve. Zsoltival aznap este elültettük, majd másnap reggelre minden hajtás lefagyott. A látvány elkeserítő volt. Adika vigasztalt: ki fog hajtani, ami azóta megtörtént. Ezek közé a lila ágyásrózsák közé kerülnek a Megyeri Szabolcs kertészetéből rendelt és leszállított történelmi rózsák. A tövek mind lilás színűek és jól remontálnak. Amennyiben a lugas árnyalata túl komor lesz, még kiegészítem narancsszín talajtakaróval. A Cübanára gondoltam. Majd még kiderül, fontos-e? A Cubana egy nagyon szép, de érzékeny fajta, volt szerencsém látni a Prenor kínálatában Szabó Bélánál.

Ez volt a kertünk leírása. A kertet, amit oly gyönyörűnek látok és a Csodakertemnek gondolok. Gondolatomat szeretném egy még Palitól maradt régi akácfa deszkába vésve a rózsalugasra kifüggeszteni. Már a véső is rendelkezésre áll és a deszka is elő van készítve. Ha időm engedi, elkészítem elképzelésem alapján – Az én csodakertem – tábláját. Bea lányom szerint az ötlet nagyképűségnek tűnik, ami úgy érzem, hogy nem igazán jellemző rám. De mit tegyek, ha kertemet igazán oly gyönyörűnek és az én csodakertemnek látom!

Soha nem tanultam kertészetet, de megpróbálom a kert lakóit, a növényeket valamilyen módon rendszerezni. A legjobb, ha a magam elképzelésére hagyatkozom!

Vannak:

- magról vethetők
- hagymáról szaporíthatók
- tődarabról szaporíthatók

A másik megfontolás szerint

Vannak:

- egynyáriak és
- évelők

A következő elosztás szerint

Vannak:

- lágyszárúak és
- fásszárúak

Virágzás szerint

Vannak:

- kosárvirágzatúak
- ajakosok stb.

Végül szépség szerint

Vannak:

- színtől
- mérettől és
- fajtától függetlenül

egytől-egyig mind szépek.

El lehet-e dönteni, hogy a márciusban élénken rikító sárga krókusz vagy a júniusban méter magasan 9-10 virágot hozó liliomszál szebb-e? Vagy az illatozó óriási 70 éves orgonatő látványa vagy a cérnaszálnyi vastag szálakon ringó gaura-e a szebb? A gyönyörű labdarózsa bokornak kell-e a szépségért versenyeznie a vele egy időben csodásan virító, piros-sárga zanóttal? A cserjecsoport vagy a sövény sor, esetleg a virágágyás-e a szebb? Felesleges a besorolás. A maga idejében és a maga módján az összes kertlakó csodálatos és gyönyörű. Az, hogy közöttük is vannak példányok, akik a többiekénél előbb fejezik be földi pályafutásukat, az nálunk – embereknél - sincsen másként. Nehéz elviselni vagy belegondolni, de ez a természet rendje: érkezünk és elmegyünk. Ez a növényeknél és az embereknél is így van. A

fontos, hogy a kettő között mindegyik ellássa a funkcióját. A növényzet oxigént termeljen, táplálékot adjon vagy szépségével gyönyörködtesse az embert, az ember pedig legjobb tudása és lehetősége szerint védje, óvja és szépítse környezetét. Ha ez a kettő megközelítőleg egyensúlyban van, nyugodtan térhetünk nyugovóra. Törekedjünk hozzájárulni a természet szépségeinek megvalósításához és megóvásához.

Az őszi új fordulatot hozott! Hosszas unszolásra elfogadtam Christa barátnőm és férje Werner meghívását. Christához nagyon régi barátság fűz, gyökerei a középiskolás éveimben kezdődtek vagy sarjadtak, ami mostanáig 55 évet ért meg. A meghívás 2017 őszén, Christaék őszi látogatása utáni búcsúzásuk alkalmából történt, amikor nem tudtam kibújni az elfogadás elől. Már az időpont megtalálása sem volt egyszerű, a hirtelen jött meghívás után Werner szerint a tél a Balti-tenger partján elég kies arcát mutatja, a nyár szerintem nem alkalmas arra, hogy kertemet akárcsak egy hétig is magára hagyjam. Az őszi a maga szépségével együtt rengeteg tennivalót rejteget a kerttulajdonosok számára.

Maradt tehát a tavasz! A tavasz mindig gyönyörű! Bár az én kertem beültetése lehetővé teszi, hogy télen át is nyíljanak virágok: illatos tündérfa, téli jázmin, varázsmogyorók, hóvirág és téltemető virítanak, a tavasz azért egészen más. Akkor ébred téli álmából a természet, és ennek a szemmel kísérése nagyon lélekemelő elfoglaltság.

A meghívás és az utazás közötti időszak is izgalmas gondolatokkal volt tele. Az utazás összes költségét barátaim vállalták magukra és januárban megküldték a technika vívmányai szárnyán a megvásárolt repülőgépticketet. A Schwechati reptérre Zsolti vitt el, majdnem egész családjával, Bea feleség pedig Anita barátnőjével hazahozott. A köztes idő 2018.04.15 - 2018.04.21-ig nagyon szép volt és hamar eltelt. Vendéglátóim szívvel lélekkel igyekeztek sok-sok szépséget megmutatni és gazdag, színvonalas programot szerveztek számomra. Meglátogattuk a rostocki Botanikus Kertet, ahol szemmel látható a természet kicsit későbbi ébredése, de azzal együtt óriási és gyönyörű élmény volt. Végig sétáltunk a több kilométer hosszú homokos tengerparti strandon és megcsodáltuk a még lomb nélküli erdősáv avarjából előbújt apró szellőrózsa virító virágszőnyegét. Csodaszép! Megtekintettünk egy már méreteiben is lenyűgöző látogatóközpontot, ahol előben lehetett látni különböző már alig-alig létező mesterségek bemutatását. Volt lekvárfőzés a különböző begyűjtött gyümölcsökből, csokoládé- és pralinékészítés és mindenütt kóstoló standok, még a kolbásztöltésnél is. Ki lehetett próbálni a kosárfonás különböző technikáit vagy a kovácsüllő megpengetését is. Nagyon érdekes és látványos nap volt. Egy másik napon egy kertcenter (központ) kínálatát néztük meg. A kínálat gyönyörű volt, az év egészére kiterjedő virágbőség. Az áprilisi időponthoz képest kényes, üvegházi gondozást igénylő virágfélések mellett rengeteg szezonális vagy előnevelt növényt a szabadban, gondolákról kínáltak eladásra. Én is vettem két apró tő még az én erdei szellőrózsámnál is sokkal kisebb tövet. Az egyik fehér, a másik kék szellőrózsa. Sajnos, egyikük nem élte túl a „klímaváltozást” és csak az első tavasszal hajtott ki, a másik viszont elevenen virított az elmúlt tavaszon és remélem, hogy az idén is előbújik a mogyorósövény alól, emlékeztetve a szép kirándulásra.

Ennyi szépség mellett már alig maradt jelzőm a televízióból jól ismert fiatal művész, Florian Silbereisen koncertjének leírására. Flóri hozta a formáját, csodálatos koncertet adott. Ilyen „rövid” volt az egy hét, amiért Christáéknak rendkívül hálás vagyok. Köszönöm!

Pár évvel ezelőtt Mariska hívott meg a Sághegyen lévő kis „birtokukra”. Ebéd után a hőség elöl ő a kis szobában lepihent, én a teraszon üldögéltem a futórózsa árnyékában. Egy férfi hajtott be biciklijével a telekre. Köszönés után rögtön elmondta jövetele célját: „csak a rózsát akarom lefényképezni”. Miután végzett, mint aki jól végezte dolgát, elköszönt és elment. Pár perc volt az egész. Másnap a csütörtöki piac után Csizmadia Szabolcs vasút melletti kertészetébe mentem. Alig kezdtem nézelődni, amikor az előző nap látott, közel 70 éves férfi érkezett a biciklijével. Felismert és megszólított! Maga is itt? Igen és maga is! Mi járatban? - kérdeztem. Lefényképezem a virágokat és az internetre teszem a képeket, mert az emberek úgy ki vannak éhezve a szépre, de csak kevesen vannak, akik tesznek is valamit az éhség csillapítására. Azóta megtudtam, hogy a férfit Bodor Jánosnak hívják és képei közül már országos magazinban is láttam néhányat.

Szerencsére rohanó világunkban is akadnak ilyen szép ötletekkel megáldottak és vezéreltek. Nem csak most, hanem már régebben is voltak sokan, akik vagyonukból beruháztak vagy vagyonkájukból áldoztak elsősorban a maguk hasznára vagy örömére, majd minden, az adott témát kedvelő meglegedésére és gyönyörködtetésére. Pár évvel ezelőtt elhatároztam, hogy meglátogatom a szombathelyi arborétumot, ami Herényben van és Kámoni Arborétumnak hívják. Utoljára középiskolás koromban láttam az összes akkori iskolatársammal együtt. 52-53 év után halványan élt emlékeimben a Vöröshadsereg útja neve és a bejárat közelében egy kisebb faépület rémlett. Az utcanév változása miatt nem találtam az utat és így a bejáratot sem. A Szent Imre Herceg utcához tartozó gyönyörű új épület bejáratí portás fülkéje üres volt, ezért két kint dohányzótól érdeklődtem: „Be lehet ide menni?” „Természetesen” - válaszolták. Azt hittem, hogy legalább az egyikük a portás. Boldogan néztem körül a bejáratához közelebb eső részen, s mivel egyedül voltam, messzire nem merészkedtem. Amire visszaértem a portás már a fülkéjében üldögélt. A barátainak szánt képeslapok megvásárlása helyett egy 2013-ban kiadott, a Kámoni Arborétumról szóló könyvet vásároltam. Gyalog ballagtam a város felé és a Derkovits lakótelep pár árnyas fája alatt megpihentem. Kinyitottam a könyvet. Öröömöm határtalan volt! Ezt találtam: „A Kámonban birtokszerző Saághy József (...) a Vas vármegyei Köcskről származik”. Abból a faluból, ahol majd 50 éve lakom... Bár mindig borgátainak vallom magam, a fél évszázad sem múlt el nyomtalanul. Idenőttem!

A Saághy család Köcsk és Kámon mellett máshol is rendelkezett birtokokkal. A mi falunkban ideköltözésem után még élt 20-25 évig a néni, akit Sebestyén Lajosnének, lánykori nevén Sági Borbálának, Bábi néninek hívtak. A család már csak annyit tudott mondani a felmenőiről: „A mama mindig mondta, hogy Szombathelyen igen okos rokonsága van!” A portás későbbi találkozásunkkor mondta, hogy a könyv összeállításakor ott nem is érdeklődtek. Kár! Bábi néni unokája a mi utcánkban él a mai napig. Végtelen örömmel töltött

el a tudat, hogy az ember, aki Kámonnak, Szombathelynek vagy a világnak ilyen gyönyörűséget alkotott, mint a csodás arborétuma, a mi falunkból származik.

A könyv többszöri elolvasása igazi élmény. Azóta az arborétumot több barátommal is megnéztem és külföldi barátaimnak is megmutattam. A saját kertemben pedig megpróbálom miniatűr méretben utánozni. Így nem csak a mindenhol megszokott virágok - muskátlik vagy orgona- nyílnak, hanem szerény lehetőségeimhez mérten megpróbálok ritkábban látott növényfélésekhez is hozzájutni. Kertemben mini hóvirág és ciklámen liget látható, egy időben a téltemető folttal, később vinca és kéknefelejcs szőnyeg virít, majd szellőrózsa tenger, nyáron pedig óriási sásliliom sziget vonzza a tekintetet. A szépséget több helyen aláültetésekkel fokoztam.

Az arborétum bejáratán belül Bánó István szép, fából készített emlékműve áll, aki tudásával és természetszeretetével 30 évig vezette az alapító által az államnak kétszer is felajánlott, de el nem fogadott és a II. világháború idején teljesen tönkrement arborétumot. Gondolatban előtte is kalapot emeltem. Azóta megismertem a Sárváron élő Bánó unokát, Pétert, aki családjával kertészetet üzemeltet. Bemutató kertjük megszépült, rododendron kertjük pedig csodaszép. Péter már két ízben is volt falunkban kertészeti témában előadást tartani a „Varázsdoboz Egyesület” meghívására. A „Varázsdoboz” egy civil egyesület, ami tevékenységével és programjaival szeretné a falu vagy a környék lakóinak életét kicsit jobbá és szebbé tenni. Nehéz feladat!

A Varázsdoboz hozzám hasonlóan elfogadta a tagok vagy kívülállók ajándékait, akár virágtőről vagy anyagi támogatásról volt szó, de megcélozta az állam által felajánlott, civil szervezetek részére kiírt pályázatokat is. Így rövid működése alatt már nem először nyert pályázati összeget: Legutóbb 200.000 Ft-ot kaptak a Nemzeti Együttműködési Alap pályázatán. Gratulálok! Az összeg felhasználása a programok lebonyolításához nyújt segítséget. A program egyik kezdeti, de látványos eleme, hogy a falu szélén lévő négyágú útkereszteződésben 60 méter hosszú virágágyat alakítottak ki. Az ágyás betelepítéséhez magam is hozzájárultam kertemből egy utánfutónyi virágtővel. Nagyon szépen sikerült az ágyás és minden áthaladó bármely irányból láthatja. Az idei tavaszon a „Varázsdoboz” egy szintén „kerttel kapcsolatos” előadót keresett. A Parti Kertészetben megismertem Déry Mátét. Mátéval való megismerkedésem nem éppen „romantikusra” sikerült, de a Rosi által készített fotók láttán Máté így szólt: „Kedvesem, maga megvalósította az álmait!”

Máté bácsi javaslatára Dr. Nagy László gyümölcsfákról szóló előadását hallgathatta meg a 28 fős hallgatóság. Az előadó nagyon meg volt elégedve a kicsi falunkhoz képest nagy létszámmal és az előadás után konzultációra adott lehetőséget, amit egy metszési bemutató követett, érdektelenség hiányában az én kertemben. Én boldog, az előadó és hallgatósága megelégedett volt. A „Varázsdoboz” Dr. Nagy László tevékenységéről a Vas Népe hasábjain cikket is megjelentetett, elismerése és köszönete jeleként. Értesültem Mátétól is, hogy Dr. Nagy László elismeréssel nyilatkozott meghívásáról. Nagyon jó érzés volt! A megdicsért szervezés nem az én, hanem Bea lányom érdeme volt. Minden tiszteletem az övé!

Most még egyszer visszatérek a nem egészen kezdetekhez. Az eredeti Sali-telekről már bővebben írtam. A tanácsi rendszer vége előtt azonban új lehetőség látott napvilágot. Értékesítésre ajánlották fel a már kihalt tulajdonosok után a Községi Tanács tulajdonába került telkeket. Így állt az alku a mellettünk lévő telekre is.

Férjem szerint a vásárlással egy csapásra két legyet üthetünk. Az egyik, hogy a telek hozzájárult az állataink takarmányozásához, ami nem kis feladatot jelentett. Szerencsére azonban erre többféle növény is alkalmas volt. Volt, amikor kalászos, máskor kapás kukorica került vetésre. A kukorica mellé kézi ültetéssel tarkababot is ültettem, ami meghálálta a gondos kapálást és a jó trágyázást. Egy jó év termése 150 kg kézzel szedett és kipucolt bab volt... Mindez hivatalos munkaviszony, napi 8 óra munka és család mellett. A kapás vagy kalászos növényeket a zöldsztakarmánynak való lucernaültetvény követte, ami 4 évre biztosította a közeli zöldet vagy a jó illatú lucernaszénát. A másik elnyert lehetőség, hogy senki sem épít a telekhatárra az orrunk elé. Az ötlet zseniális, az első lehetőség is, de a második még sokkal jobban.

Így nyílt módomban arra, hogy sajnos férjem nélkül (akinek halála 21. évfordulója éppen ma van, május 14-én) teljesen üveg oldalú kis birodalmamból a nap bármely időszakában, a különféle időjárási lehetőségek mellett szemlélhessem kertemet, gyönyörködhessem annak szépségében. Az összterület 4500-4600 négyzetméter. Ekkora területen a fűnyírás sem kis munka. Szerencsére, hogy ehhez minden gép rendelkezésre áll: motoros kasza, fűgyűjtő kosaras tologató fűnyíró és fűnyíró traktor is. Eleinte a fűnyíró alkalmatosságokat Zsolti és felesége, Bea fátasztotta, most ez már az unokák segítségével történik. Dávid egyetemista, de kevés szabadidejében beszáll és Bálint is kiveszi részét a munkákból. Öröm nézni segítségüket és körülöttük „legyeskedni”. A három fiú az ültetésben is nagy segítség. Az apróbb tövek ültetését igyekszem magam megoldani, csak a nagyobbakhoz veszem igénybe az idejüket. Köszönet a segítségért! Ha jobban belegondolok, akkor én segítek nekik, hogy ugyan a magam gyönyörűségére, de az ő környezetük a lehető legszebb legyen. Milyen szívesen és mekkora igyekezettel teszem!

Május közepe van! A száraz tél után, a szinte már aszályos tavaszban áhítattal fohászkodtunk a várva-várt, aranyat érő májusi esőért. És lám! Májusban még alig volt jó időt hozó nap. Az esős és eső nélküli napokon is, a hőmérséklet kellemetlenül hideg, viharos széllel kiegészítve. Bár a hűvös május és meleg június párosa jó termésre ad kilátást. Reméljük, hogy így lesz!

2019. május 14.

Pali halálának 21. évfordulója. Kertemben szép csokor labdarózsát és kétféle zanót virágzatát szedtem. A zord idő, csapkodó eső és viharos szél ellenére Beával a temetőbe mentünk. Csak annyi időt tudtunk ott tölteni, amíg Bea elhelyezte a saját készítésű oázisba rakott virágait és a vázába raktuk a szálvirágokat. Visszafelé az orvosi rendelő kitérője után

gyalog jöttem haza. Az úton, elhanyagolt közterületen egy sűrű kóró bokron, - a kóró, a bármilyen virágú bokor teljesen elszáradt ágainak megnevezése – 1 szál szép színű rózsaloncot láttam meg. A virágzó ág alatti cérnaszál vékony ágat letörtem és megpróbálom meggyökereztetni. Ezzel mindenki jól jár. A végtelenül legyengült bokornak kevesebb hajtással kell megküzdeni és nekem is lehet örömem az ágacskában. Amíg e sorokat írom, egy ügyes, de ázott kismadár csipeget a tavasz után az etető-házikóban maradt napraforgóból. Huss! Ahogy jött, úgy el is repült. Pár perccel később az írást fölfüggesztve kinézek és mit látok: a legtöbbször a bejárati ajtóm előtt ülő Félix macska szalad a járdán, szájában zsákmányával, egy kismadárral. Színe sárgás-sötétbarna, vagy szürke, szárnytollai széle rikító sárga. Félixnek rögtön a reggeli kolbász maradékomat adtam, hogy áldozatát elengedje és a kismadár fejét vízzel lelocsoltam. Sajnos, életmentő akcióim nem járt sikerrel, a pici madár szíve már nem tudott dobogni. Eddig is tudtam, hogy a macskák a ragadozófélékhez tartoznak és Félix artista mutatványokra képes, ami most is bebizonyosodott. A kismadár tollai közé zöld levéldarabok ékelődtek. Ez mind-mind a természet, és a KERT, ahol élünk. A pici áldozatot virágágyamban a japán fűz közelébe eltemettem, szomszéd Feri szerint egy zöldike volt.

Majdnem egy hónap eltelte után sor került az utóbbi időben tulajdonomba jutott történelmi rózsák elültetésére. Dávid mindig szűkösre mért itthon tartózkodásából szakított időt az újabb 6 tő (4 tő Megyeri Szabolcstól, 2 tő a celli Csizmazia Szabolcstól) beültetésére. Egy kivételével az új tövek 1-1 kis virággal mutatkoztak be és foglalták el új helyüket. Már most úgy látom, hogy méltó ékességei lesznek az egész kertnek. 150-250 cm-es termetükkel a kert minden pontjáról látható együttest fognak alkotni, és az egész ház népe örömmel néz majd feléjük.

Kicsi késéssel a névnapomhoz képest Bianka és Domcsika barátaikkal együtt meglátogattak és egy nagyon szép téglarózsaszínű mini rózsát hoztak ajándékba. Azonnal megígértem, hogy néhány napos „belterületi” gyönyörködés után szép helyre kiültetem. Az időjárás változása azonban közbe szólt! A hőmérséklet nagyon fölmelegedett és a kis tövet nem akartam kitenni a tűző nap égetésének. A kút körüli orgonabokor árnyékában megbúvó hőmérő több napja árnyékban is 30-31 Celsius fokot mutat. A napsütötte helyeken, ahol semmi árnyék sincsen, elviselhetetlen hőség uralkodik. Mihelyt a hőmérséklet valamelyest csökken, a szép kis rózsát kiültetem.

Június 5-én Ica barátnőmmel kilométerekben mérve hosszabb kirándulást tettünk. Ica az interneten fedezte fel a fertődi kastély közvetlen közelében lévő csodálatos rózsakertet. A tervet és az elhatározást tett követte! A már sokkal korábban kialakított rózsakert teljes pompájában virított látogatásunkkor. A Márk rózsagyűjtemény csodálatos pompával és illattal fogadott bennünket. A kert közepét óriási sokszögű rózsalugas uralja pihenési lehetőséget adva látogatóinak, szerény zenei aláfestéssel. A rózsalugas 4 oldalán rózsaszalagutak vannak kialakítva, 3 párhuzamos sétány lehetőséggel. A lugas és az alagutak a futó-

rózsák különböző fajtáival vannak beültetve, az egyik oldali telekhatáron lévő falépítménnyel együtt, csodálatos forma és színvilág kombinálásával. Az egész kert belső területein foltszerű rózsaaágyságok vannak. A kialakítások gyönyörűek. A rózsák fajtáiról fém táblák tájékoztatnak, amik sajnos 1-2 helyen hiányoznak. Mi Ica-val minden fellelhetőt megnéztünk és sajnos mégsem találtuk meg az acsádi Pócs Margittól kapott és mindkettőnk kertjében már virágzó Árpád-házi Szent Erzsébet rózsát. Ez a fajta a 2000. évben megrendezett római rózsakiállításon arany fokozatú I. díjat kapott. Az egész kert látványa csodálatos és felemelő volt. Mindenkinnek ajánlom a június eleji időpontban történő megtekintését. A rózsakert látogatást a kastéllyal szembeni cukrászdában egy finom kapucsínó és fagyalt elfogyasztásával koronáztuk meg. A kirándulás odavezető útján Hegykő „nevezetességeit” néztük meg. Ica megmutatta a saját és édesapja szülőházát, majd a temetőben a nagyszülők sírján elhelyezte a megemlékezés virágait. Hazafelé a vitnyédi kert-center növénykínálatát tekintettük meg. Mindketten 1-2 tő virágot vettünk. Az enyém egy több mint 10-12 évvel ezelőtt egy újságban látott Artemesia faj Vermuth nevű változata és hogy ne legyen egyedül, egy újabb zsálya nemesítést vettem. Nagyon örültem nekik! Köszönöm Icának a szép kirándulást!

Jártunk már a budapesti fűvészkertben, a Kámoni Arborétumban és a következő cél a Folly Arborétum megtekintése volt. Rosival a Székesfehérvár melletti fehérvárcsurgói Károlyi kastély virágkiállítását is megnéztük. A virágkiállítás nem múlta felül a közelünkben lévő kertészetek kínálatát, de a kastély és parkja gyönyörű. Látogatásunkkor az évszázados fákat és a látogatókat hangos vihar és lezúduló eső öntözte. Mi Karcsi bácsival együtt egy dús lombú óriás fa lombja alatt találtunk védelmet.

A Folly Arborétum felkeresése nem sokat váratott magára. Az odaút folyamán meglátogattuk a Balatonedericsen levő Kati Kertje kertészetet. Bő árukészletüket családi vállalkozásban gondozzák és árusítják. Kati fiát, Zoltánt és Judit feleségét a celldömölki piacon ismertem meg. Tovább haladva megérkeztünk a Folly Arborétumhoz.

Mit mondjak? Fekvés szempontjából talán a legszebb arborétum, amit eddig láttam. A Balatoni hegyoldalakon lévő gyönyörű kert a Balatonra néz, teraszairól a magyar tenger látványa tárul a szem elé. Csodaszép! Az arborétumot negyedik generációs unoka és családja gondozza és működteti.

Május vége előtt egy Csodakert magazint vásároltam. Már többször vettem kezembe az újságot, amikor észrevettem a szőregi Godzsák Zoltánné hirdetését

A Márk Gergely által nemesített rózsák megrendelhetőek 2020-as évi virágzásra, május végéig. Október közepi leszállításra ígérték az 5 tő minililla és 2 tő Kigyósi Éva fajtát. Az utóbbit előben Fertődön is láttuk és névadója az Acsádi Márk rózsakert lelkes támogatója.

Már korábban próbálkoztam – nem túl nagy sikerrel – kertem növényeinek csoportosításával. Most még egy kísérletet teszek, de úgy, ahogy részemre a telepítés szerint jobban átlátható a kert.

Először is vannak a velem egyidős 70 éves fák. Apósom a ház építésével egy időben ültette őket, amik termőre fordulva ellátták az akkori családot termésükkel. A ma embere nem nagyon értékeli a kert adta termést, a körtét szinte magam szedtem össze pálinkának, az őszibarackot Zsoltival eszegetem. Mentségemre szólva szilva és barack kompótot is főztem be és háromféle ivólevet is készítettem télire.

Következzenek a fák:

- Diófa, az utcán áll papírhéjú terméssel
- Körtefa, a kerítés mögött nyári terméssel
- Almafa, Jonathan fajta, nagyon beteg
- Gesztenyefa, a törzsébe láthatóan belenőve régi lugas láb
- Cseresznyefa, májusi terméssel
- A kert közepén álló körtefa páros 1-1 nyári és téli körtét termő fa

A fák sorába a következő ültetési hullámban 30 évvel ezelőtt kerültek:

- Szilvafák, nagy gyümölcsű fajta
- Almafák, Golden fajta téli piros
- Körtefák, Vilmos fajta
- Fosóka mirabolán szilva
- Rózsabarack (Kajszi)
- Germersdorfi cseresznye.

Ezeket a fákat Pali hozta az alsótekeresi faiskolából és ültette el. Pali halála után már Zsoltival egészítettük ki a gyümölcsfák számát.

- Almafa (3 fajta: Idared, Jonagold és Naményi Jonathan)
- Meggyfa
- Pándi és porzója – Érdi bőtermő és a virágágyban kelt magoncok
- Őszibarack – Mariska barackjából
- Sárgabarack, magyar kajszi fajta
- Lasponya

- Birsalma
- Kivi, az utolsóként ültetett gyümölcs.

A bokrok, cserjék kicsit összevisszaságban következnek, ahogy a telepítésre is sor került.

➤ Japánbirs	6 tő	4 szín
➤ Zanót	7 tő	mind más
➤ Cukorsüvegfenyő	2 db	10 éves
	2 db	2 éves
➤ Kékes boróka	2 db	
➤ Aranyeső = Aranyvessző	5 tő	
➤ Boglárkacserje	3 tő	
➤ Jezsámen	3 tő	
➤ Madárbirs	2 tő + kis sövény	
➤ Nyári orgona	6 tő	4 szín
➤ Gyöngyvirágcsereje	3 tő	2 szín
➤ Mogoró sövény	4 tő	
➤ Vérmogyoró	2 tő	
➤ Varázsmogyoró	2 tő	2 szín
➤ Kecskerágó	3 tő	
➤ Tamariska	1 tő	
➤ Babérmeggy	3 tő	
➤ Vörösgyűrűs som	1 tő	
➤ Mályvacserje	5 tő	2 szín
➤ Tűztövis	2 tő	2 szín
➤ Hószirmocserje	1 tő	
➤ Futólonc	1 tő	
➤ Rózsalonc	3 tő	különböző

➤ Fanyarka	1 tő	
➤ Japán juhar	1 tő	
➤ Erdei tündérfűrt	1 tő	
➤ Labdarózsa	2 tő	
➤ Kikeleti bangita	1 tő	
➤ Biburnum tinus	1 tő	
➤ Orbáncfű cserje	3 tő	
➤ Leilandi ciprus	1 tő	
➤ Erdei fenyő	1 tő	
➤ Hortenziák	7 tő	több fajta
➤ Rododendron	2 tő	pink, bordó
➤ Azáleák	3 tő	mind más
➤ Magnóliák	3 tő	pink, rosa, fehér
➤ Aranyeső fa	1 tő	
➤ Vérszilva	1 tő	
➤ Gömb japán fűz	1 tő	
➤ Mahónia	2 tő	
➤ Ilex	5 tő	1 tarka
➤ Tiszafa	6 tő	
➤ Díszcseresznye	1 tő	
➤ Borbolya	2 tő	
➤ Oszlopos boróka	3 tő	
➤ Terülő boróka	2 tő	
➤ Orgona	3 tő	2 tő lila, 1 tő fehér
➤ Hólyagvessző	2 tő	
➤ Illatos fűszercserje	1 tő	

➤ Nyári viburnum	2 tő	
➤ Barátcserje	1 tő	
➤ Japán dérbabér	2 tő	1 tő zöld, 1 tő tarka
➤ Díszribizli	1 tő	Csillától
➤ Lila hóbagyó	1 tő	lcától

Mindenhonnan kimaradt a 2 tő Royalti díszalma és a Józsi szerinti nagy beruházás, a virágos som, valamint a lilabogyó cserje.

A borókák egy külön sorocskát alkotnak:

➤ Oszlopos boróka	2 tő	
➤ Terülő boróka	3 tő	
➤ Spireák	2 tő	2 szín
➤ Levendulák	18-20 tő	félcserjék
➤ Rozmaring	1 tő	
➤ Sudárszályák	8 tő	

Elnézést a felületes munkáért, amiből ennyi szépség ki tudott maradni.

Lehet, hogy az 59 fajta cserje felsorolása még mindig nem teljes, de már sok nem jöhet hozzá, mert a kert eléggé benépesült. A 60. féleséget a rózsák teszik ki, a kert méretéhez képest tekintélyes számukkal.

A „leltár” a teljesség igénye és megvalósítása nélkül készült.

A cserjék és bokrok legtöbbjének saját története van. A cserjékhez és bokrokhoz tartoznak a rózsák, amik szépségükkel a kert minden irányában megtalálhatók. Pár évvel ezelőtt számuk meghaladta a 100 db-ot, majd a kemény telek következtében az állomány megfeleződött.

Nagyon sajnáltam és sértődöttségemben elhatároztam, hogy nem veszek több rózsatövet. Ígéreteket nem sokáig tudtam megtartani, ma a tövek száma újra a 100-as számot súrolja vagy talán el is éri. A fajták és színek között minden megtalálható.

- minirózsa
- talajtakaró
- ágyásrózsa
- angol rózsza
- bokorrózsa
- futórózsa és
- rambler rózsza, ami a tekintélyes 10 méter magasságot is eléri.

A színskála a fehértől a sárgán át a rózsaszín, piros, lila, pink, bordóig terjed. Mind gyönyörű! A rózsák metszése minden évben ismétlődő kerti munka. Legjobb, ha a metszést a tavasz jeléül nyíló sárga virágú aranyeső (aranyvessző, latinul *Forsythia*) virágzásához igazítjuk. Így nagymértékben elkerülhetjük a lefagyás veszélyét, Máté bácsi szerint inkább később metsszük a rózsákat, mint korán. A saját tapasztalatom is ez. A bokrok és cserjék közül a tavaszi virágzókat rögtön a virágzás után kell metszeni. Ahogy a metszés évente ismétlődő feladat, ugyanúgy a metszést és a virágzást követi a virágok eltávolítása is. A magképzés nagyon sok energiájába kerül a tőnek, ezért sok virágfaj ezt maga megoldja. Már első szőregi utamon hallottam Bata Andrásról: a rózsanevelők eljutottak odáig, hogy a rózsza méretétől függően a virág alatt 6-8-10 cm-rel eldobja az elnyílt virág maradványát. Ez nagy segítség tud lenni a nagyobb tőszámnál. Én az első ötlevélkéjű levél fölött 0,5-1 cm-rel vágom le. Itt mindig új ágat hajt a tő.

Annak érdekében, hogy a későn ébredők előtt is virítson valami a kertben, sok-sok hagymás virágot is ültettem. Méret és szín szerint választottam helyet nekik, hogy lehetőség szerint láthatóak legyenek az ébredőzók között. Így ugyanolyan csodások a krókuszok, mint a magasabb liliomok vagy íriszek.

A hagymások fajtái:

- krókuszok
- hóvirágok
- tőzikék
- téltemetők

- liliomok
- hagymavirágok

Hozzájuk hasonlóan szaporodnak a rizómások:

- íriszek és
- sásliliomok is.

Az ágyások előterében vagy egymástól kicsit távolabb lévő tövek között sok talajtakaró található. Többségük csak díszítő értékű, de akadnak köztük fűszernövények is.

A talajtakarók választéka:

- szappanfű
- molyhos madárhúr
- macskamenta
- nyuszifül
- gólyaorrok
- szekfűk
- napvirágok
- erikák és a fűszernövények
 - kakukkfű
 - oregánó

Vannak szolidan terjedőek, de vannak erőszakosak is, melyeknél csak ásóval lehet gátat vetni terjedésüknek. Akadnak korai virágzásúak, nyári virágzók és téli pompás erikák is. Mind szépek, a fűszernövények tábora is népes. Található köztük évente újra vetendő konyhakerti növény, palántázható és sok-sok évelő is, valamint vadon termő fűszernövények is szép számban vannak. A fűszernövények sokszor egyúttal gyógynövények, amik használata egyre ritkább.

Íme, a népes tábor:

- kapor
- petrezselyem

- snidling
- metélő fokhagyma
- kakukkfű
- borsikafű
- citromfű
- menta
- zsálya
- tárkony
- levendula
- rozmaring
- oregánó
- cyrri
- palástfű
- kenyérbélvirág
- kerti ruta
- fehérüröm
- izsóp
- borágó
- szagos müge
- cickafark fű
- lándzsás útifű
- torna
- vérre hulló fecskefű
- gyermekláncfű
- bíbor kasvirág

Következzenek a legfontosabbak:

- vöröshagyma
- fokhagyma
- paprika és
- paradicsom

A fűszernövények egy részét szinte naponta fogyasztjuk, másokkal ritkábban ízesítjük ételeinket. Hét évvel ezelőtt az utcán a véletlen az utamba sodort egy férfit, aki akkor 77 éves volt. Dala Feri családja amikor ő a Latinka Sándor Gépipari Technikumban leérettségizett 1953-ban Budapestre költözött. Szülei házában harmadik tulajdonosként, hollandok laktak a látogatása idején. Behívtam egy pohár friss vízre, amit szívesen elfogadott. Kertem láttán, már a bejáratnál elcsodálkozott és érdeklődött, van fűszernövényem is? Hát persze! Szívesen mutattam meg a közelben lévőket. Következő találkozásunkig egy-két eső után, 10-12 fő különféle fűszernövényt ültettem cserepekbe. Dala Feri boldogan vitte köcski ajándékát lakhelyére, Budapestre. Dala Ferivel való kapcsolatom, amilyen hirtelen kezdődött, egészsége megromlása után meg is szűnt.

Ezt a jó szándékú osztogatási szokásomat azóta is megtartottam és a jövőben is szándékozom gyakorolni.

Időközben - ahogy Zalatnay Sarolta 35-40 évvel ezelőtt énekelte - megérkezett a "hosszú forró nyár"! Hát igen! Hosszú is volt, forró is volt. Alig lehetett a vízigényesebb növényeket életben tartani. A hortenziák és a virágos som naponta várták az öntözést, sokszor kétszer is, reggel és este is locsoltam őket. A többi növény öntözését terület szerint osztottam el, elől vagy hátul, jobboldalt, középen vagy baloldalon öntöztem, hogy 7-10 naponként mindenhova jusson egy kiadós öntözés. Eső hetekig sem esett. Egyre keservebb lett az ásott kútban a víz utánpótlásának biztosítása. Fél óra öntözés után a szivattyú hangos krákogással jelezte, hogy üresjáraton megy, a víz kifogyott, ezzel vége lett az öntözésnek. Nagyon sajnáltam és továbbra is nagyon szerettem a szárazsággal megküzdő kertet. A nagy hőség elől a kertvégi diófa vagy a kis tavacska melletti alkalmatosságokon kerestem szinte naponta árnyas pihenőhelyet. Nagyon jó érzés volt. Ha egy-két vendégem volt, velük is legszívesebben a kertben töltöttük el az időt. Valamikor a nyáron a celli hírlapolvasóba tévedtem be, ahol az éppen aktuális kertbarát magazinban fontos programot fedeztem fel. Szeptember 6-tól 8-ig faiskolai börze kínálta megtekintésre vagy vásárlásra látnivalóit. A kiállítás ezúttal nem a Sugár úti Sportcentrum épületében, hanem annak udvarán egy nagy sátorban kapott helyet. A hely a kiállítás szépségén csak a gyenge világítással rontott. Ideje volt beszerezni a hiányzó hagymásokat, amiket a talaj keménysége miatt csak novemberben sikerült elültetni.

Ica barátnőm a nyár folyamán autózása közben az intaházai úton, az árokparton viruló vadrózsafoltot fedezett fel. Az esők beállta után Józsi mindegyikünknek egy-két tűzgyökeres vesszőt ázott ki, a 70 cm körüli magasságra nőtt pink színű virágot nyílt, rosarugózából. Nálam a felhajtó mögötti ágyásba, a téli jázmin mögé került. A faiskolai bőrzén vettem egy ugyanilyen tövet, ami a gesztenyefa közelében a pándi meggy szomszédságába került elhelyezésre.

2019. december 2.

A természet igyekezett bepótolni, amit elrontott. Mintegy 1 hónap alatt 150-160 mm eső hullott a kertre. Mindig nagyon csendesesen, finoman áztatta a talajt. Az évelők nagyon sokáig zöldelltek, az örökzöldek föllélegeztek és a krizantémok gyönyörűen virultak. A természet nagyon hálás tud lenni, egy kis segítségért. A rózsalugas legszerényebb, vadrózsaszerű bokra még mindig nyílik. Tegnap tettem telelőre az esőmérőt, így nem tudom, hogy éjszaka óta mennyi esett. De nem baj, így is minden cseppje kincs! Gyorsaságomat korrigálva a Beánál lévő esőmérő 15 mm esőt mutatott. Egy nappal utóbb az idő fagyosra váltott! A hőmérő higanyszála -4, -5 fokra esett le, ragyogó napsütés mellett. Dehát Gabi bácsi szerint, „ott volt az a sok jó idő!”

Az esős november azonban nem csak a csapadékhiányt pótolta, hanem hivatlan látogatókat is csalogatott a kertbe. A füves részeket vakondtúrások tucatjai „ékesítik”, igazi holdbéli tájjá alakítva a földfelszínt. A vakond védett állat, tilos elpusztítani és a talajban lévő

férgeket eszi meg táplálékául. „Áldásos” tevékenysége azonban nem merül ki a táplálkozásában, inkább a földszint alatti látványos és szorgalmas munkája nyomán megmaradó és látható vakondtúrások bosszantják a kerttulajdonosokat. A virágágyakban és a nagyobb virágok töve környékén igyekszem féregölő port használni, amit a talajba kell bedolgozni, de a füves részen ez nem megoldható. A telek első részében lévő fűterületen már 10-12 évvel ezelőtt egy vakond riasztót helyeztünk el, amit Mariann és Konrad ajándékozott. Nagyon jól működött mindaddig, amíg valószínűleg a labda áldozata nem lett! A fejlapon lévő kis szerkezet darabokra hullott. Miután a vakond válogatás nélkül, elől is munkához látott, vettem egy új vakond riasztót. Az új szerkezet működik, de semmi hatása sincs! A fűben egyre szaporodnak a hatalmas vakondtúrások. Nagyon szívesen és örömmel finanszíroznám az egész területünkre megfelelő mennyiségű talajfertőtlenítő vásárlását.

Több évvel ezelőtt a házuuk mögött lévő szomszéd Irénke eladta a tulajdonában lévő házat és kertet. Az új tulajdonos a néger Lotfi lett, aki úgy tűnik, hogy imádja az ingatlanát. Kertjét a legnagyobb igyekezettel gondozza és hetente Bécsből autózik a hétvégeken és a szabadsága idején használt házba. Az ingatlan a vendéglátás és a mozgás szabadságát adja néger tulajdonosának, családjának és barátainak. Örömmel látom és hallom boldog tevékenységüket!

Két éve az előttünk álló házba is új tulajdonos költözött. Zsolt szomszéd Celldömölkéről jött a szomszédunkba és ugyancsak nagy igyekezettel füvesítette be az elhanyagolt kertet. A felőlünk lévő oldalon pár gyümölcsfát, a tulsó szélén pedig tujasort ültetett! Így bármerre nézünk, gondozott kert látványa fogadja tekintetünket. Én pedig nagyon örülök mindkét oldali szorgalmas szomszédjainknak.

Az ősz folyamán temetésre mentem Józsi barátommal a helyi temetőbe. Józsi autójában másik két munkatárs is érkezett Mendel Kálmán temetésére: Pálffy Zoli és Tompa Misi. A temetés után behívtam a triót egy pohár frissítőre. A jó pohár ásványvíz után helyetl kínáltam a kis társaságot, akik az üdöglés helyett inkább a kertet nézték meg! Józsi vállalkozott a vezetésre, ami nem csoda, hiszen aktív korában is mindig vezető beosztásban dolgozott. Autót vezetett az akkori hetyei Berzsenyi Dániel Termelőszövetkezetben! Zoli és Misi ámulattal néztek körül. Az udvar első része az ő szemükben is az igazi virágoskertet testesítette meg, majd a nagyon vegyes hátsó kertbe mentünk. A két férfi, akikkel a temető melletti szerelőműhelyben sok évig együtt dolgoztam, nem győzött csodálkozni. Pálffy Zoli így összegezett: „Ügyes vagy Janka néni, nagyon szép kerted van!” Misi megkérdezte: „Hogyan tudtad megcsinálni? Én is ültetnék a kertembe, de sajnos nem nagyon értek hozzá!” Nagy örömmel ajánlottam Misinek, hogy ha eljön az ültetés ideje, akkor jelentkezzen és nagyon szívesen adok minden szaporíthatóból. Mivel Misi nem jelentkezett, magam próbáltam meg telefonon megkeresni. Beszélgetésünk eredményeként Misi még aznap délután autóval átjött a szomszédos Izsákfáról és 8-10, de talán még 12 különféle tövet is adtam a régi munkatársnak. Azóta már Józsiól hallottam, hogy Misi a tél ideje alatt büszkén mutatta neki egy téli jázmin bokrocska előtt, hogy milyen szépen nyílik az aranyesője. Józsi

tájékoztatta: az nem lehet, mert az aranyeső tavasszal nyílik, most meg tél van. Az aranyeső vesszője barna, ennek meg zöld vesszője van. A megfigyelés pontos, hisz az ő kertjükben is virít egy téli jázmin bokor, amit én adtam egyik éven Icának. Remélem, hogy Misit is sikerült megfertőzőm!

2020. január 19.

Leesett az idei tél első hava. Ugyan nem lett sok és magas, de Bálint azért megszánkóztatta a kertben Marcikát, aki nagyon örült a ritkaság számba menő eseménynek. A délutáni órákra havas eső, majd eső váltotta fel a hóesést. Ennyi volt a tél!

Dávidnak a törökszentmiklósi Claas cégnél töltött munkaideje alatt sikerült eljutnia a hannoveri gépészeti vásárra és kiállításra. Nekem ajándékba egy 10x10 cm méretű papírból kivágott és összehajtott autót hozott, aminek belsejében 5 db gyufaszálra hasonlító valami volt. Tüzetesebb nézegetés után kiderült, hogy a nagyon aprócska betűk tudatják, az egybepréselt pálcikák fűszernövények drázsírozott magjait rejtik. A magok most már egy cserépben várják a kikeletet! Kíváncsian várom, hogy mi kel ki az 5 magocskából.

Az elmúlt napok a tavaszi időszak mozgalmasságával teltek. Ica telefonált egyik reggel és aznapi programom felől érdeklődött. Még nincs? Akkor érkezünk Józsival! Megmetszi a gyümölcsfáidat és a metszhető bokrokat! Amíg Icának egy jó kávét készítettem, Józsi végzett a teendőikkel. Ezt nevezem barátságnak! Nekem csak a levágott gallyak összeszedését kell elvégezni, aminek egy része már meg is történt.

Február 15-én a Varázsdoboz által megrendezett farsangi fánk versenyre látogattam. A jó hangulatú rendezvényen több mint 40 fő vett részt. A fánk kóstolás másnapján sokkal póriasabb, de nagyon fontos eseményre került sor. Megtrágyáztam a kertemet. A 2 db egyenként 25 kg-os drázsírozott szarvasmarha trágyából csak annyi maradt, ami a kis területű veteményesem tápanyag utánpótlását biztosítani fogja. A trágyázás időzítése jól sikerült, néhány nap múlva nedvesebb időszak köszöntött be. Többször esett néhány és néhányszor kicsit több mm eső. Ez jótékonyan fejtette ki hatását az előzően elvégzett trágyázás után. Belemosta a lassan lebomló hatóanyagok egy részét a talajba az arra vágyó gyökerekhez. Március 7-re a „Varázsdoboz” új programra hívta a község és a környéken lakó érdeklődőket. A Zala megyei Boncodföldén lakó Fülöp Zoltán fiatal kertészmérnök tartott előadást a gyógy- és fűszernövényekről. Ismertetőjében beszélt a vadon termő és a termesztett gyógynövény fajtákról és elmondta a saját tapasztalatait is. Beszámolt a 10 főt foglalkoztató vállalkozása nehézségeiről és sikereiről, bemutatta és eladásra kínálta a tevékenységük folyamán előállított, sok-sok gyógynövény felhasználásával készült tinktúrákat, csírákat. Az Ezerjófű Gyógynövény Kft. több lábon áll! Többen vásároltak is! A lelkes előadó beszélt az egészen ifjúkorában a kanadai idős indiánoktól tanult juharfa-csapolásról is. A kora tavaszi fa csapolásával olyan földből feltörő és a fa szövetein át megsűrűt kristálytisza vízhez juthatunk több héten át, ami szervezetünk méreganyagait jótékonyan kimossa. Mivel a juhar nem éppen a mi környékünk honos fája, ezért az

utcánkban lévő Henk szomszéd, 30 éves nyírfáját és a házunk előtt lévő 70 éves diófát csapolta meg a fiatal kertész, aki felkészülten érkezett és kétféle, vékonyabb és vastagabb fűrőt és egy kb. 1 cm vastag bodzafa ágat hozott magával, amiből a csapoláshoz szükséges lyukat fúrta, illetve a csapot készítette. Az eredmény a hallgatóság szeme láttára azonnal kiderült és láthatóvá vált, az előkészített poharakba csöpögött a fák nedve. A bátrabbak és akiknek jutott, kipróbálhatták az itókat. Mindehhez a nyírfa kérge alól kicsöpögő lé még édes ízű is.

Nagyon örültem a sok okos tanácsnak és a csapolási bemutatónak, de a legnagyobb örömmel az töltött el, hogy a kb. 100 km-re lévő Boncodföldei Ezerjófű Gyógynövény Kft. tulajdonosai Fülöp Zoltán és társa Orsika elfogadták a Varázsdoboz Egyesület meghívását és a nagy távolság ellenére is megtisztelték előadásukkal falunkat és az érdeklődőket. Ezúton is köszönet az előadóknak és az őket meghallgató 18-20 főnek. A vesztesek táborát ismételtelen azok alkották, akik távol maradtak az eseménytől, ahol egyúttal a Varázsdoboz saját kezűleg készített, aktuális dekorációs tárgyait is meg lehetett tekinteni és vásárolni.

Időközben kikeltek a hannoveri fűszermagok is. Az 5 magból 4 egyforma, 3-4 cm. magas, hajszálvékony zöld szálika kelt. Úgy gondolom, valamilyen hagymaféle lesz. Az ötödik magból kelt, két sziklevelű növényke talán egy zöldségfélévé fog fejlődni. Azt gondoltam, hogy a 2019/20-as tél 2020. január 19-re tevődött. Az időjárás jelentés azonban 2020. március 23-24-re még havat, hófúvást, havas esőt is jelzett. A hőmérséklet az előző napok + 21-22 Celsius fok maximumától nappali plusz 5-6 Celsius fokra esett, hajnalonként fagyott is. A kert virágos és éppen csak rügyező növényeit viharos szél csavargatja és a nagyon rövid kint tartózkodás is könnyeket csal az ember szemébe. Remélem, hogy „Tél tábornok” néhány napos tombolása után jön az igazi tavasz, majd a nyár, amikor az árnyas fák alatt üldögélhetek és a költő szerint

„Régi idők szép emléke képpen rózsafelhők úsznak át az égen”

és gyönyörködhetek a körülöttem lévő szépségben. Mert a kert a szépség forrása, csak meg kell látni benne. Tovább idézve a költő szavait: „Tudja Isten, hogy mi okból szeretem, de szeretem!”

Kiknek ajánlanám a kertemet?

- Azon *Nagy Elődök* emlékének, akik tudásuk mellé mertek nagyot álmodni és a szépségért kitartottak álmaik megvalósításában!
- Azon *MÉLTÓ utódok* emlékének, akik képesek voltak az Elődök által megkezdett utat folytatni a szépségért!
- Azoknak a *ma élő kertészeknek és kertészkedőknek*, akik az előzőekénél nem könnyebb világunkban egy nem nagyon megbecsült munka folytatására képesek.

- Azoknak a *barátaimnak*, akik munkámat, gondolataimat és erőfeszítéseimet meglátva értékelik azt, ámuldoznak, vagy csak halkán és szerényen ennyit mondanak: Liebevoll! (Nagyon szép!)
- A végén pedig a **családomnak szeretnék köszönetet mondani!** Aprajának és nagyjának, minden családtagomnak, akik kénytelenek voltak évtizednél hosszabb ideje elviselni a kertemmel kapcsolatos rigolyáimat, segítettek a nehéz fizikai munkákban, vagy a segítség bármilyen apró morzsájával hozzájárultak gondolataim kivitelezéséhez. Mindnyájatoknak köszönet érte! Ahogy a fényt mindig kíséri az árnyék, úgy a siker mellett is ott lapul a kudarc, aminek elviseléséhez és a továbblépéshez sok-sok erőt és kitartást kívánok! Az utat mindenkinek be kell járnia, ha nem is a spanyolországi Santlago de Composteláig, a zarándok útig kell mennie érte! Az út nehéz, de gyönyörű. Hát még akkor, ha a KERT-en át vezet! De ti vagytok azok is, akiknek alig kell 1-2 lépést tenni azért, hogy láthassátok a már megvalósult szépséget és aminek a látványa remélem, hogy évtizedeken keresztül kényeztet majd Benneteket! Igyekeztek meglátni a földet alig elhagyni tudó, 5-6 cm magas kora tavaszi virágok (apró kéknefelejcs, téltemető, hóvirág, cyclamen) varázsát és felfedezni a 70 éves körtefára 10 m magasan fölkapaszkodó és zuhatagként aláomló Rambler rózsza szépségét! A két szélsőséges méret között helyet foglaló bármilyen méretű és alakú, a szivárvány minden színében tündöklő szépség, mind-mind ajándék, tőlem – Nektek!
- Szívből kívánom, hogy legyen időtök és erőtök gyönyörködni! De a szépséggel együtt gondot és néha munkát is örököltök. Igyekeztek jó szívvel és örömmel megtenni azt, így sokkal könnyebb és még örömet is szerez. Sok sikert kívánok hozzá!

A 2020-as esztendő azonban, ugyan sok jó idővel és szép programokkal indult, de hozott nem várt dolgokat is. Az évszakhoz képest meleg hőmérséklet megindította a növények nedvkeringését, a rügyképződést, aminek eredménye, hogy a késői fagyok a már korán kihajtott gyenge növényeket le is tarolták. Siralmas látvány volt. Azóta új hajtások igyekeznek az elfagyottakat pótolni, de a virágzásra később kerül sor.

A kert azonban sok-sok apró és a nagyobb bokrok virágával tovább élteti a reményt. Az idei év, a fagyok okozta károknál borzalmasabb gondokat is hozott. A Föld legnépesebb országában, Kínában világjárvány ütötte föl a fejét és nem törődve földrészekkel, tengerekkel, országhatárokkal, világhódító útjára indult. A Coronavirusnak nevezett járvány terjedésének megfékezésére tudósok, virológusok, bakteriológusok hada szállt harcba és dolgozik fáradhatatlanul. Nem nagy eredménnyel. A járvány cseppfertőzéssel terjed és rohamtempóban szedi áldozatait, elsősorban az idősek és a gyengébb immunrendszerűek köréből. A médiák valamennyi csatornán, minden alkalmat megragadva híradásaikban és minden más műsorban is igyekeznek felhívni a figyelmet az alapos és gyakori kézmosás

fontosságára és az orrot és száját eltakaró maszk viselésére, a legalább 2 m távolság megtartására egymástól és a feltétel nélküli kesztyű viselésére. A betegség magas lázzal és súlyos tüdőgyulladással teperi le áldozatait.

Az ország kormánya minden oktatási intézményt bezárt bizonytalan időre, és az oktatást, távoktatás bevezetésével próbálja folytatni. A technika vívmányainak segítségével mesél az interneten a 3 éves Marcika óvó nénije, így kap tananyagot a középiskolás Bálint és így hallgat előadást az egyetemista Domcsika és Dávid is. Dávid az egyetemi előadások hallgatása mellett tanít is, 24 fős I. évfolyamos hallgatósága oktatását szívvel-lélekkel végzi és nagyon komolyan veszi. A saját előadásait a kert éppen legkellemesebb hőmérsékletű helyein hallgatja. Ha hűvös van, akkor a napos, ha pedig meleg, abban az esetben az árnyékos helyen. A kert mindegyikhez lehetőséget nyújt. Micsoda kincs ahhoz képest, akik városokban, lakásuk 50-60 négyzetméteres kényelmére vannak ítélve.

Milyen nagy érték, hogy amikor meguntuk a bentről való kitekintgetést, kimenjünk a kertbe, mozogjunk vagy dolgozzunk, vagy egyszerűen csak friss levegőt szívjunk, vagy gyönyörködjünk.

A média naponta többször hívja föl a figyelmet, hogy este tapsal köszönjük meg azoknak a munkáját, akik megfeszített erővel az egészségügyben, a közellátásban, a közlekedésben dolgoznak. Miért?!

Csak most végzik áldozatos munkájukat? Miért nem vesszük mindezt észre „békeidőben”, amikor minden rendben megy? Miért köpjük le a buszvezetőt, ha nekünk nem tetszőt mond, és miért nem értékeljük azok munkáját, akik értünk dolgoznak, az élet bármely posztján? Csak vészhelyzetben jár az elismerés? Miért? És csak erkölcsi? Az anyagiakról nem beszélünk! És miért irigyelünk a másiktól mindent? Mindenki előtt ott a lehetőség, csak meg kell látni és tenni kell érte! Tenni és nem acsarkodni és akkor kirajzolódni látszik az a kép, amiről a fiatalon elhunyt nagy költő Petőfi Sándor majdnem 200 éve beszélt:

„Ha majd a bőség kosarából mind egyaránt vehet,

Ha majd a jognak asztalánál mind egyaránt foglal helyet,

Ha majd a szellem napvilága ragyog be minden ház ablakán,

Akkor mondhatjuk, hogy megálljunk, mert itt van már a Kánaán”.

És a költő feltételezésére saját maga meg is válaszolt:

„De addig, folyvást, küszködni kell!

Talán az élet munkáinkért nem fog fizetni semmivel....”

De hogy is nem! A szívesen elvégzett munka után vagy a másoknak tett segítség, vagy a másokra vetett barátságos pillantás után eltölthet bennünket az a boldogító tudat, hogy tettünk valamit! Ahogy az embert nem rőfben, úgy a tetteket sem latban mérik! A barátságos pillantás, a jó szó is nagyon sokat érhet, ezért ne fukarkodjunk vele, hisz nem kerül semmibe! Adományozó és adományozott is gazdagabb lesz általa!

Néhány szó a szépségről! Ami mindenkinek relatív! Ízlésvilágunk, érdeklődési körünk teljesen különböző. Éppen ezért lenne fontos, hogy mindenki megtalálja az őt legjobban érdekelt, a neki legjobban tetszőt, az őt legjobban kielégítő. Ez lehet a munka szeretete, a sport, a művészet vagy egyszerűen a természet, vagy annak egy kis szelete: a **KERT**. A kert, ami a már több mint két hónapja tartó vírusos időben is, a vírustól függetlenül apró vagy nagyobb méretű növények sokaságával megállás nélkül ontja számtalan, csodálatos virágát! A különböző virágok tömkelege lélekemelő látvány! De ezért is először tenni kellett!

Néhány évvel ezelőtt Erika Svájc-ból hazalátogatott és vendéggel érkezett kertünkbe! Kati, aki 1-2 évvel fiatalabb nálam, a körtefa árnyékában üldögélve így szólt: „Itt én is tudnék élni! Gyönyörű, tetszik nekem!” Én ezt nyugtáztam és örültem megállapításának, de nem tettem hozzá, mennyi elvégzett és ráfordított munkán és időn át vezet el idáig az út! Kívülálló, vagy ami még másik kategória, városlakó, vagy emeletlakó fel sem mérheti!

Az utóbbi napokban régi barát, Csókás Joli néni látogatott meg! Az unokák hozták el magukhoz, így jött át! Lábán papucs és mivel nehezen jár, kezében bot! Az utóbbi években mindig csak rendezvényeken találkoztunk és keveset beszélgettünk. Ő, háza végi konyhájából átlósan lát át kertünk végére. Mindig azt kérdezte: mit tudsz te csinálni mindig a kert végében? A mindent jókékon betakaró válasz: Mindig van dolog ekkora kertben! És most lehetőségem nyílt megmutatni, no nem a munkát, az eredményét!

A bejárat után Jolán így szólt:

- "Te jó ég! Mennyi virág! Hogyan tudta ezt összehozni? De hátrébb nem az van?"
- De igen! Kivétel egy kicsi veteményes! Zöldséget, primőrt és tárolhatót, mázsaszámra lehet vásárolni. De virágot, az más! Annak mindnek a kertemben a helye, ami a hátsó kerítésig tart, és Jolán a hátsó kerítésig bandukolt papucsában és botjával mellettem!
- "Amerre nézek, mindenhol virág! Gyönyörű! És székek! Le is lehet üldögélni!"
- Hát igen, ahol elfáradok, ott mindenhol van a közelben lehetőség, hogy meg is pihenhessek! Imádom az egészet, úgy ahogy van! Picivel több, mint 70 évesen Jolán, röpké 1 órás látogatása után így búcsúzott:
- "Tudtam, hogy szép, de, hogy ilyen gyönyörű, azt nem gondoltam!" Jóleső elismerés!

A 8-10 hete tartó házi karantén mellett a COVID-19. vírus világszerte kitartóan szedte áldozatait. Százával, ezrével haltak meg emberek, a megfeszített tempóban végzett kutatások és az áldozatos munka ellenére. Kutatók a médiákban adták hírül, hogy a járvány sajnos az enyhülés után, az ősszel visszatérhet, sőt életünk részévé válhat, akár az influenza. Egyelőre nincs megtalálva a vírus ellenszere, ami megfékezhetné vagy megelőzhetné. Reménykedjünk, hogy sikerül.

Közben vége lesz az iskolai tanévnek. A távoktatás az én rálátásom szerint jól vizsgázott és lassan a diákok elbúcsúzhatnak annak szépségeitől és nehézségeltől. Feloldották a házi karantén intézményét és majdnem 3 hónap után megnyitották az országhatárokat. Az emberek türelme elfogyott, egy részük a korlátozások ellen, másrészük mellette tüntetett. Nem volt könnyű időszak! Bízunk benne, hogy nem tér vissza az emberek életébe a COVID-19-es koronavírus. De a kert! Azzal együtt, hogy időről-időre ott is vannak áldozatok, virít! Most éppen a két kicsi, de gyönyörű cukorsüveg fenyő az áldozat. Előbb egyik teljesen, majd utána a másik barnult részben meg. Úgy hallottam, valamilyen betegség támadta meg a fenyőféléket éppen úgy, ahogy a borókákat is. Gondolkodom méltó pótlásukon.

A család férfi tagjai a járvány ideje alatti korlátozó időszakát kihasználva az utolsó, régről megmaradt kerítésszakaszt cserélték ki újabbra. A leghátsó melléképület és a fatároló közötti régi, tönkrement és használhatatlan dróthálót, a tartólábakkal együtt kiszedték. A betonlábak közül kettőn apósom, az akkori nagypapa az itt nyaraló unokáknak állított emléket. Erikának és Móninak nevét véste a friss betonba. Móni az elmúlt év nyarán gyógyíthatatlan betegségben elhunyt. 49 éves volt. Emlékére a betonlábát a kertbe állítjuk, kedvencével, egy sárga rózsatővel díszítve. Móni emléke, a két kis saját Kairó szaporítvánnyal együtt a kert egyik ékessége lehet.

A kertünk egyre szebb! Kezd minden benőni, minden virágzik, minden csodálatos. Azt hiszem, a család ezt most fedezte fel. Már nem kell mondani, hogy megnőtt a fű, le kell vágni, vagy ha apró igazítani való akad, kérdés nélkül észreveszik. A koronavírus első hullámának befejeződése táján az elmúlt hétvégén a férfi triumvirátus elkészítette a már két éves rózsatöveim lugas állványzatát. A stabil állványzaton 3-an 2 napig szorgalmasan dolgoztak. Az eredmény még nincs kész, de már magáért beszél!

Szorgalmas munkájukat megpróbáltam valamennyire honorálni! Az állvány életének első estéjén a három felnőtt, Zsolti, Bea és Dávid két vasvillával igyekeztek az első tartólábra igazítani a legerősebb növekedésű „Pauls Himalaian Musk” rózsát. A tavaszi metszéskor kell még rajta igazítani, de már így is gyönyörű, az idősebb hajtások tömve vannak fehéres halványrózsaszínű, illatos virágokkal. A megtámasztására hivatott karó már nem tudta tartani a nehéz tövet. A következő tő a Super Excelsa lesz, amit magam szaporítottam a Rosi által évekkel ezelőtt ajándékozott anyatőről. A pink színű csoda a bejáratunknál zuhatagként omlik alá és a több mint 70 éves körtefa koronája közepén is díszít virágaival. Megkapó összhatás!

A másik két oszlopos tő: a piros futó, a Somlai néni futójának szaporítása, magassága már most eléri a tartóláb tetejét és egy oltvány vadrózsa fajta, amely 2-3 m magasra nő és a fagyokig ontja halványrózsaszín virágtengerét.

A Somlai néni rózsája, több mint 50 éves. Én 1970-ben, 50 évvel ezelőtt kerültem ide és már akkor is kifejtett tő volt, sok hajtással és rengeteg virággal. Csak ámultam és sóvárogтам utána.

Kertészekről érdeklődtem, akiknek véleménye egyöntetű volt. A gyökereztetett, bujtatott új tő, nem olyan hosszú életű, mint az oltvány! De hát, könnyögöm az oltvány több mint 50 éves! Egy rózsá!

A bujtványnál vagy gyökereztetettnél hiányzik a vad alany, ami kitartósságával a tő hosszú életét biztosítja.

Február 26-án, Bea és Zoli egy kicsi tablettel ajándékozott meg, az annak használatához és működéséhez szükséges tanácsokkal együtt. Megköszöntem és nagyon örültem neki, de 2-3 hétig csak olvastam a leírtakat és alig mertem hozzányúlni. A család tagjainak kitartó, türelmes segítése után ma közeli és távolabbi barátaimnak írogatok, kertészetek és virágok után kutatok és több száz képpel már eddig megörökítettem kertemet. A felvételekkel megörvendeztetem barátaimat és ismerőseimet, sőt fejemben még más terveket is forgatok.

Tegnap a köcski búcsú napja volt. A Papáttal kötött házasságunkat megelőző első közös program fél évszázados évfordulója. Papa délután eljött hozzánk P-20-as motorján, hogy elhozzon és bemutasson családjának. Én családommal a Kodó patak partján kézzel lekaszált és megszáradt szénát gyűjtöttük össze öten. A szüleim, a testvérem és Miska papa. A terület nem volt kicsi, a pusztalánci Kodó hídtól a Sós majorig. Vasárnap délután, nagy melegben és egyenetlen talajon, nehéz munka volt. Papátok elénk jött és segített befejezni. A munka után Köcskre motoroztunk és este a bálban egy-két táncal zártuk a napot. Ez a házasságkötésünk előtti első közös programunk 50 éves évfordulója. A nagyon szép, régi emléket Zsoltnak meséltem el az évforduló délutánján.

Könyvecskémet másfél éve írogatom, mindig inkognitóban és nagy szeretettel az ablakomon át, a kertemre nézve. Mint egy kirakatban! Szeretném, ha nektek is, mindnyájatoknak legalább annyi örömet szerezne az elolvasása, mint nekem a megírása.

Az utolsó hétvégén nagyon kellemes ünneplésben volt részünk. A 15 évig legkisebbnek számító unoka, Bálint nagykorú lett! Szülei, Bea és Zsolt az ünnepséget teljes titoktartás mellett szervezték, meghívták a közeli mellett a távolabbi rokonságot is, valamint a család két barátja is eljött. Az ünneplő társaságban 3-85 éves korig minden korosztály képviseltette magát. Két tárcsán esirke- és sertéshús sült, a bográcsban pörkölt rotyogott. Kétféle friss, házi sütésű kenyér illatozott és finom saláták egészítették ki a menüt. A desszertet két nagyon szép és még finomabb születésnap tortája jelentette, néhány házi süteménnyel együtt. A 25 fős társaság a helyi, Zsolti által vezetett Önkéntes Tűzoltó Egyesület, 6x9 méteres sátra alatt múlatta az időt délután 2 órától este fél 11-ig. No és hol? Hát a **KERTBEN!** Ott mindenki elfért, néhányan egy-egy sétát is tettek és az ünnepi tűzijáték is ott került lebonyolításra. Bálint szinte könnyekig meghatódva fogadta a gratulációkat és az ajándékokat. Igazi ünnepi hangulatban telt el a születésnap kerti parti.

Fiatalkorunkban néha álmodozás közben felmerült bennünk: Milyen jó lesz, ha egyszer majd megöregszünk? Sajnos, nem sikerült együtt megöregednünk...

Ifjú koromban még álmaimban sem jutott eszembe a gondolat, hogy egyszer majd ilyen szépség vesz körül. Ha meg eszembe jutott volna, a megvalósításig biztosan nem tudtam volna elgondolni. De megvalósult! Hogy hogyan? Nem tudom, talán észre sem vettem! Soha nem fukarkodtam a munkával. Mindig csak szorgalmasan és nagyon szívesen tettem a dolgomat! A kertben! Amiben eltölthetem az időmet, mozoghatok, pihenhetek, szunyókálhatok és gyönyörködhetek.

Az pedig a hab a tortán, hogy a magaménak tudhatom.

Az én csodakertem!